

REVIEW OF THE ELIGIBILITY OF CHILDREN'S BOOKS TO THE CONGRUITY OF THE SOCIAL STUDIES¹ CURRICULA (K1-K3)

Şükran UÇUŞ

Yard. Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, sukranucus@gmail.com

İrem DEMİRBAŞ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ahi Evran Üniversitesi Sınıf Eğitimi Bilim Dalı, demirbasirem570@gmail.com

İbrahim GAFA

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ahi Evran Üniversitesi Sınıf Eğitimi Bilim Dalı, ibrahimgafa@gmail.com

Zeki YILDIZ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ahi Evran Üniversitesi Sınıf Eğitimi Bilim Dalı, zekiyildiz4040@gmail.com

Kadir SÖNMEZ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ahi Evran Üniversitesi Sınıf Eğitimi Bilim Dalı, kdrsonmez89@gmail.com

Received: 08.03.2017

Accepted: 24.06.2017

ABSTRACT

The purpose of the current study aimed at investigating children's books, regarding objectives, units, values, skills congruity to social studies (K1-K3) curriculum. The study group is comprised of 300 books for children appealing to between age 6-9. Books were chosen on the basis of elementary school teachers' opinions and the instructors' opinion as for the field of the expert about children's literature, best sale books in most well-known bookstores to compile a list. The method of current study is the descriptive model in a qualitative strand. The data was analyzed with document analysis, and it supported with quotes from books. Besides, frequencies and percentages were used for the analysis of data. To actualize document analysis in a common and objective framework, researchers developed a "Book Evaluation Form" as a book checklist for the curriculum. "Observation" and "Communication" are most common skills, "The love of Nature" and "Helping Each Other" are most common values, "Nature and Environment" unit and its objectives are mostly observed in the books regarding social studies curriculum. When it comes to rarely seen skill, value and units-objectives, using information technologies, awareness of national and cultural values, personal care, time management for skills; esthetic, patriotism, being scientific for values; "Nature and Environment" for grade 1st and grade 2nd's units and their objectives, "Healthy Life" for grade 3rd were seldom observed in the target children's books related to social studies (K1-K3).

Keywords: Social studies (K1 -K3), social studies curriculum (K1-K3), children's literature, children's books.

¹ The subject of "Social Studies" between Grade 1st -Grade 3rd involves integrated studies which is also called "Life Science". It retrieved from Germany 's primary education system called "Sachunterricht". "Sachunterricht" is comprised of many subjects focusing on social sciences such as social, social- cultural and economic education, biology, citizenship education, history, geography, health and road safety education.

ÇOCUK KİTAPLARININ HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ

ÖZ

Bu araştırmanın amacı ilkokul dönemine seslenen çocuk kitaplarının hayat bilgisi öğretim programına uygunluğunun incelenmesidir. Bu kapsamda hayat bilgisi öğretim programındaki beceri, değer, ünite ve kazanımlar kitaplara uygunluğu açısından değerlendirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 6-9 yaş arası çocuklara hitap eden 300 çocuk kitabı oluşturmaktadır. Kitapların seçiminde; öğretmen görüşleri, yayınevlerinin en çok satan kitaplar listeleri, çocuk edebiyatını dersini okutan öğretim üyelerinin görüşleri kapsamında ortak bir kitap havuzu oluşturulmuş, bu bağlamda çalışma grubu belirlenmiştir. Nitel araştırmadan doküman incelemesi yöntemi ile incelenen kitaplar, araştırmacılar tarafından oluşturulan "Kitap Değerlendirme" formu kapsamında değerlendirilmiştir. Kitaplarda hayat bilgisi öğretim programında yer alan becerilerden *gözlem ve iletişim*, değerlerden *doğa sevgisi ve yardımlaşma*, ünite ve kazanımlardan ise her sınıf düzeyinde *doğa ve çevre* ünitesinin ve bu üniteye ilişkin kazanımların en çok oranda yer aldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda en az oranda ise becerilerden *iletişim teknolojilerini kullanma, milli ve kültürel değerleri tanıma, kişisel bakım ve zaman yönetimi*; değerlerden *estetik, vatanseverlik ve bilimsellik*, ünite ve kazanımlardan birinci ve ikinci sınıf için *doğa ve çevre*, üçüncü sınıf düzeyinde ise *sağlıklı hayat* ünitesinin en az oranda yer verildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi öğretimi, hayat bilgisi öğretim programı, çocuk edebiyatı, çocuk kitapları.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

In today's schools, much of content is still focused on these early curricular goals; however, the scope for the social studies has expanded to include content from other basic social studies (Mindes, 2014). Material selection is an important part of the effective teacher's job. A variety of methods can be used to choose the children's literature for a social studies lesson. While you will, ultimately develop your system for making selections (Anderson, 2010). Literature is one of the most powerful sources of ideas, personal values, and wisdom. Literature plays an important role in helping people learn and appreciate their cultural heritage. It is a complementary develop, mental element for the young child. A good selection of books in the classroom benefits children (Melendez, Beck & Fletcher, 2000).

Children's literature is a particularly effective way to explore change and causality, because it encourages the use of inquiry skiills to determine reason facts, causes, and effects of a change(Melendez, Beck & Fletcher, 2000). Children literature could be integrated into history, geography, socially responsible citizens in a democratic society, multi-cultural society, economics, the environment, and social issues. Natioal Council for Social Studies (NCSS) annually publishes lists ofnotable books that support social studies topics. Biographies form a natural link to children's creation of biographies based on inerviews and collected oral histories.To selectrelevant books for your thematic purpose, collect books that offer diverse perspectives and varying

reading levels. In addition to children's literature, the social studies curriculum lends itself to introducing children to a variety of reference sources (Mindes, 2006).

Using children's literature to facilitate social studies instruction is an interesting and effective strategy. Each year, teachers are responsible for more and more curriculum content in the early childhood classroom. There is simply not time in the day to add yet another thing. Incorporating children's literature into the social studies curriculum and using social studies concepts and topics as a basis for the reading program can significantly increase the amount of time available in the early childhood classroom, for both reading and social studies instruction (Wallace, 2005). The purpose of the current study aimed at investigating children's books, regarding objectives, units, values, skills congruity to social studies (K1-K3) curriculum.

Method

The method of current study is a descriptive model in a qualitative strand. The data were analysed with document analysis and it supported with quotes from books. Besides, frequencies and percentages were used for the analysis of data. The study group is comprised of 300 books for children appealing to between age 6-9. Books were chosen according to elementary school teachers' opinions and the instructors' who are interested in children's literature opinions, best sale books in most well-known bookstores to compile a list. To actualize document analysis in a common and objective framework, reserachers developed a "Book Evaluation Form" as a book check list for the curriculum.

Findings (Results)

In the results of findings, "Observation" and "Communication" are most common skills, "The love of Nature" and "Helping Each Other" are most common values, "Nature and Environmet" unit and its objectives are mostly observed in the books regarding social studies curriculum. When it comes to rarely seen skill, value and unit-objectives, using information technologies, awaransess of national and cultural values, personal care, time management for skills; esthetetic, patriotism, being scientific for values; "Nature and Enviromet" for grade 1st and grade 2nd's units and their objectives, "Healty Life" for grade 3rd were seldomly observed in the target children's books related to social studies (K1-K3).

Conclusion and Discussion

In conclusion, 300 children's books whose audience were between age 6-9 investigated regarding components of social studies curriculum for early grades. Children's literature offers interesting and varied ways to introduce new information and to reinforce previously explored information (Wallace, 2005). Children's books may be improved social studies background and knowledge if they are written in different content and themes related to social studies for early grades. Even, special editions and collections for children may be issued in order to integrate the social studies while they are gaining their early literacy skills. Planning literacy events (reading, writing, listening, and speaking) around content-related literature is a natural way to bring together

literacy and social studies. Besides, it engages young learners in actively and socially constructing knowledge of history, self, and others (Macphee ve Whitecotton, 2011). Children's literature is also a way to facilitate social studies instruction is an interesting and effective strategy. Incorporating children's literature into the social studies curriculum and using social studies concepts and topics as a basis for the reading program can significantly increase the amount of time available in the early childhood and early grades classroom, for both reading and social studies instruction (Anderson, 2010). Elementary school teachers are responsible and noteworthy characters for organizing more and more curriculum content in the social studies lessons. Using children's story books, picture books and other elements of children's literature may have turned the page to the next chapter in effective social studies teaching for early grades.

GİRİŞ

Birey sosyal açıdan gelişen ve değişen bir varlıktır. Bu süreçte hayatına yön veren birçok durum ve olayla karşılaşır. Karşılaştığı bu olaylar hayatın kendisi olan hayat bilgisi dersinin konusunu oluşturur. Binbaşıoğlu (2003) da “Hayat Bilgisi dersinin asıl kitabı hayatın kendisidir.” (Binbaşıoğlu, 2003; Karabağ ve İnal, 2013: 31) şeklinde ifade ederek hayat bilgisi dersinde çocuğa yaşamın içinden kesitler sunulduğunu vurgulamıştır. Hayat bilgisine ait birçok tanım literatürde yer almaktadır. Kabapınar (2012: 1) “Hayat Bilgisi, çocuğun doğumundan itibaren geçen 6-7 yıldan bu yana dünyayı nasıl anlamlandırdığına ilişkin deneyimleri merkeze alarak, bundan sonraki yaşamlarına ilişkin bilgi, beceri ve değerleri kazandırmaya, çevresini sosyal ve fiziki boyutta anlamasına katkıda bulunmaya çalışan bir derstir.” diye tanımlarken; Sönmez (2010: 2) ise hayat bilgisini, “doğal ve toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bir bağ kurma süreci ve bu süreçlerin sonunda elde edilen dirik bilgiler” olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte, hayat bilgisi iyi bir vatandaş yetiştirmek amacıyla sosyal ve doğal bilimlerin hayata yönelik konularını kaynaştırarak bütüncül olarak ele alan bir ilköğretim dersi olarak da nitelendirilmektedir (Sağlam, 2015). Bu tanımlar ve düşüncelerden hareketle; hayat bilgisi, bireyin topluma ve doğaya daha kolay uyum sağlamasına yardımcı olan, iyi bir vatandaş olmanın temellerinin atıldığı, milli ve kültürel değerleri tanıtmayı, korumayı ve sürdürmeyi amaçlayan temel ders olarak da tanımlanabilir.

İlköğretimin ilk üç yılında okutulan hayat bilgisi dersinin genel amacı; çocuğun içinde yaşadığı doğal ve toplumsal çevresine en iyi şekilde uyumunu sağlamak için gerekli olan bilgi, beceri, değer ve tutumlarla donanık olmasını sağlamaktır (Akyürek-Tay ve Tay, 2009). Bu amaca ulaşabilmek için, okulda yapılacak etkili bir hayat bilgisi eğitimi önem kazanırken, öğretme-öğrenme süreçlerinin nitelikli ve zengin yaşantılar sunması beklenir. Bu kapsamda hayat bilgisi öğretim programını güçlendirecek ve öğrencilerin derse olan ilgisini artıracak farklı yöntem, teknik ve materyallerin kullanımı önemli bir faktördür. Öğretme-öğrenme sürecinin planlanmasında kılavuz olan hayat bilgisi öğretim programı beceri, değer ve kazanımlar açısından bu faktörü göz önünde bulundurularak düzenlenmesi gerekmektedir. Hayat bilgisi öğretiminde yaşamla okulu bütünleştiren birçok yöntem ve teknik kullanılabilirdiği gibi eğitim ortamlarının da bu anlayışla düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak beceri ve hedeflere ulaşmada sadece ders kitaplarının kullanılması yeterli olmayabilir.

Ülkemizde eğitim ortamlarının belirleyici ve yönlendirici materyalleri arasında yer alan ders kitapları, eğitim faaliyetlerini planlama ve uygulamada yol göstericidirler (Kabapınar, 2003; Kabapınar, 2009; Kaya, 2010, Akt: Pamuk ve Pamuk, 2016: 2). Kabapınar (2012: 2) “Hayat bilgisi dersi temel olarak sosyal bilgiler ile fen bilgisi derslerinin bir araya gelmesiyle ortaya çıkmış disiplinler arası bir derstir.” diyerek hayat bilgisi dersinin sosyal bilgiler dersinin temelini oluşturduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte Türkiye’de hayat bilgisi öğretiminin temelleri Alman ekolü üzerine yapılandırılmış, erken çocukluk yılları ve küçük sınıflarda sosyal bilgiler ve yaşam bilimlerini birleştiren “Sachunterricht” dersi kapsamında Türk eğitim sistemi üzerine uyarlanmıştır. Almanya’da ders kitapları, derslerde kullanılmakla birlikte, birincil kaynak değillerdir. Öğretmenler eğitim ortamında çok çeşitli kaynakları kullanmaktadırlar (Kabapınar, 2003; Kabapınar, 2009; Kaya, 2010 Akt: Pamuk ve Pamuk, 2016: 69).

Toplumsal yaşamı oluşturan ögeler hayat bilgisi dersi için kaynak niteliğindedir. Bu kaynaklar tıpkı sosyal bilgiler dersinde olduğu gibi; konuyla ilgili kaynak kişiler/uzmanlar, sınıf dışı/okul dışı mekânlar, kitle iletişim araçları ve medya, edebi ürünler ve kültürel etkinlikler şeklinde sıralanabilir (Çengelci, 2013). Eğitimde materyal kullanımı dersi eğlenceli hale getirerek etkili bir eğitim öğretim ortamı sağlar ve öğrencinin programda belirtilen hedeflere daha hızlı ve kolay ulaşılmasını sağlar (Karamustafaoglu, 2006). Baymur (1937) hayat bilgisi dersi için hayvanları, bitkileri, taşları, doğal olayları, evleri, yolları, tarihi abideleri, fabrikaları, atölyeleri, pazaryerlerini, sergileri bayramları yerinde gezerek; doğal ve kültürel hayatta kullanılan eşyaları ise sınıf ortamına getirerek hayat bilgisi öğretiminde kullanılabileceğini vurgulamıştır. Aladağ' a (2009) göre "ders kitabı, harita, kroki, küre, grafik, çalışma yaprakları, gazete, yapboz, bulmaca, resim-fotoğraf ve kukla" gibi kaynaklar hayat bilgisi dersi öğretiminde kullanılabilir. Bu sayılan kaynakların dışında içerik olarak kazanımları destekler nitelikte olan çocuk kitapları ve farklı edebi türler hayat bilgisi öğretiminde kullanılabilir. Kültürel kaynaklar içinde yer verilen edebi ürünler oldukça çok türe sahip olduğu için zengin bir öğretme-öğrenme penceresi sunar (Öztürk ve Otluoğlu, 2011). Dersin içeriği ile ilgili eserler öğrencilerin konuları anlamasına yardımcı olabilir. Bununla beraber, çocuk edebiyatının bir ürünü olarak karşımıza çıkan çocuk kitapları (Gönen ve Veziroğlu, 2015) da yaygın kullanımı ve kolay erişilebilirliği açısından dersi ve öğretim programını destekleyici ürünler olabilir. Birçok sınıf öğretmeni hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi için çocuk dostu materyal bulmakta zorlanır. Genellikle ders kitabından ilgili bölümün okunup, soruların cevaplanması yönünde bir öğretim süreci izlenir. Oysaki tüm sınıfın okuyabileceği okunurluk düzeyine sahip kitaplar öğrenme sürecini aktif hale getirirken isteksiz olan öğrencileri de derse katar. Yazılan metinlerin tüm sınıf düzeyine ulaşılabilir okunurluk düzeyine sahip olmayabilir. Birçok başarılı öğretmen kitapları öğretim programının tüm öğrenme süreçlerine entegre eder. Geniş bir dizi ve kolay, okunabilir kitaplar isteksiz olan öğrencileri de derse katar. Seçilen kitaplar ünite ve projeler kapsamında sınıf ya da küçük grup tarafından çalışılarak geleneksel öğretimin ötesine geçer. Ayrıca çocuklar araştırma becerilerini de öğrenme süreci içinde referans kaynaklarını, elektronik ya da farklı türde kaynakları kullanarak öğrenebilirler, çocuklar araştırma-soruşturma becerilerini güçlendirirken belli konular üzerine yoğunlaşarak düşünebilirler (Anderson, 2010; Kiefer, 2010: 568; Mindes, 2006: 110).

Çocuk edebiyatı, ilk çocukluktan (2-6), çocukluk dönemi sonuna değin olan döneme özgü duyarlılıkların, yalın bir anlatım ve çocuksu bir eda içinde dile getirilmesiyle oluşan bir edebiyat türüdür (Şirin, 1994: 11, Akt: Kıbrıs, 2006: 3). Sever'e (2003) göre ise çocuk edebiyatı, "erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır. Huck ve Kiefer (2004: 3) edebiyatı dil yapılandırmasında yaşamı ve düşünceleri şekillendiren hayal gücü olarak tanımlarken, edebiyatın konusunun insan yaşamı ve halleri olduğunun okuyucu ve metni bir araya getiren bir öge olduğunu vurgulamıştır. Eğitim etkinlikleri içinde oldukça önemli bir yeri olan edebiyat etkinlikleri, öncelikle keyif ve eğlence verirken, geçmişte eğlencenin yer almadığı eğitim anlayışının aksine bugün eğlendirirken eğitmesi özelliğiyle ön plana çıkmaktadır (Gönen ve Veziroğlu, 2015: 2). Çocuklar için edebiyat duyguları ve deneyimleri yansıtır, okuyucuya ya da dinleyiciye duyguları yansıtmak amacını taşır. Küçük çocukların merak, eğlence, zevk ve üzüntü kaynağı olarak edebiyatla tanıştırılmaya ihtiyaçları vardır.

Kişinin deneyimlerini başka kişilerin deneyimleriyle bağlantı kurarak estetik ve etkililik düzeyine katar, bilişsel boyutlarla da anlamaya yardımcı olur (Wallace, 2005). Bu bağlamda; edebiyatın küçük bir çocuk için tamamlayıcı gelişim ögesi olma görevi vardır. Kişisel değerleri, düşünceleri ve bilgeliğin en önemli kaynağı olan edebiyat, insanlara yardım eden ve kendi kültürel miraslarına müteşekkir olmayı sağlayan, çok kültürlü bir toplumda eleştirel bir ilişkiye sahiptir. Ayrıca, kitaplar çocukların kendileri gibi diğer insanların duygularını ve hislerini paylaştıklarını görmelerini, çoklu perspektiflerden hislerin keşfini, duyguları ve hislerini farklı yollarla göstermeyi, bazen duygularımızla çatışma içinde olduğumuzu gösterir (Melendez, Beck ve Fletcher, 2000). Dil gelişimi, estetik duygusu, hayal gücü ve merakı destekleyen edebiyatın (Gönen ve Veziroğlu, 2015; Wallace, 2005) hayat bilgisi dersiyile olan ilişkisine uluslararası alanda sosyal bilgiler ve sosyal bilimlerle ilgili dersler üzerinden yapılandırılmasının yapılması gerekir. Edebiyatın, hayat bilgisi ve sosyal bilgilerle ilgili içeriği ve davranışları geliştirmeye yardımcı olmasına rağmen, birincil amacı bireyleri estetiksel açıdan geliştirmektir (Kirman, 2008).

Zengin hayal gücüne sahip çocuklara hayat bilgisi dersinde şiir, masal, hikâye, roman gibi edebi metinlerin sunulması, onların yaşama uyum sağlamalarına yönelik somut yaşantılar sunabilir. Çevrelerine ve dünyaya karşı meraklı bir yapıya sahip olan çocuklar, edebi metinlerle yaşadığı deneyim eğitim sürecinde yeni anlamlar oluşturduğu ve edebi metindeki anlamları kazanmaktadır (Belet, 2009). Çocuk kitaplarının hayat bilgisi öğretiminde kullanılması dersi monotonluktan kurtararak daha ilgi çekici ve keyifli hale getirebilir. Çocuklar hikayedeki kahramanlarla özdeşim kurarak, olaylar örgüsüne dahil olabilirler. Kitapların içinde yer alan toplumsal ve sosyal problemleri çözmesi gereken kendisiymiş gibi çözüm ve düşünceler üreterek derse olan ilgilerini ve motivasyonlarını canlı kılabilirler. Bununla beraber; hayal gücünü zenginleştiren kitapların çocukların iraksak düşünme, problem çözme ve farklı bakış açıları kazanabilme becerileri sağlar (Gönen ve Veziroğlu, 2015). Yükselen (2015) çocuk edebiyatı ürünlerinin çocukların yaşamında kazandırdığı çeşitli davranışları şu şekilde özetlemiştir: Çocuklara olaylar karşısında farklı bir bakış açısı kazandırarak problem çözme becerilerini geliştirme kitaplarda geçen farklı olaylarla akranlarının yaşadığı farklı çevreleri ve yaşantılarını özdeşim kurarak öğrenme, yaşadıkları toplumun kültürünü ve değer yargılarını anlamlandırmadır. Bununla beraber, çocuğu eğlendirerek eğitirken, bilişsel ve duyuşsal gelişimine katkı sağlaması ve hayal kurma becerilerini geliştirmesi de bu davranışlar arasında gösterilebilir (Yükselen, 2015: 70-71).

Hayat bilgisi içeriğinin çoğu insan yaşamı, insanlığa ilişkin konular üzerinedir. Öğretmenler, küçük çocukların hayat bilgisi ve sosyal bilgilerle ilişkili hikayeler ve şiirlerle ilgilenip eğlendiğinin farkındadır ve kısmen de olsa doğrudan içeriğin öğretiminde kullanmak için edebiyatı entegre ederler (Kirman, 2008; Wallace, 2005). Çocuklar, ilkokul çağında okuma yazmaya başladıkları için metinleri okuma ve anlamlandırmada kitaplar, öğretici ve okumayı geliştirici materyal olarak sürece dahil olurlar. Bu sebeple, gün içindeki hayat bilgisi derslerinde okuma önemli bir alanı kapsar ve erken okur-yazarlık uygulamaları ile üniteler güçlendirilebilir. Öğretmenler hayat bilgisi ve sosyal bilgiler temalarını çocukların kendilerini, çevrelerini ve yaşadıkları dünyayı anlamlandırma ihtiyaçlarını karşılamak için seçerler, bununla birlikte sınıf içi paylaşım zamanında hikâye anlatımına başlarlar ve öğrencilerin kitaplarla anlamlandırmalarını sağlarlar (Anderson, 2010; Mindes, 2006).

Mindes (2006) hayat bilgisi ve sosyal bilgiler programının ve bununla ilgili derslerin okuryazarlık çalışmalarını güçlendirmede yeterince kullanılmadığını vurgulamıştır (Mindes, 2006).

Mindes (2006), çocuk bilgisini zenginleştirmede bir omurga görevi gören çocuk edebiyatı ürünleri, alışlagelen okuma materyali olmanın ötesinde sosyal bilgiler öğretimine ve sosyal bilimler içerikli derslere entegre etmenin ilginç ve etkili bir strateji olduğunu vurgulamıştır. Coğrafya, tarih, doğayı keşfetme, ekonomi eğitimi, antropoloji, siyaset bilimi, arkeoloji ve sosyolojiyi içeren alan disiplinlerinde öğrenme fırsatı sunulması adına bu konularda doğru kitaplara ulaşılması ve buna ilişkin kitap koleksiyonunun oluşturulması önemli bir ilke olarak ifade edilmektedir. Mindes (2006), küçük çocukların toplumsal ve sosyal olayları anlamlandırmada okuma aktiviteleri konularını ise; harita okuma, yeryüzündeki şekillerin analizi, toplumsal ve tarihi olayların yanı sıra seçimler, tarih-ticaret ilişkileri, ürünlerin ve servislerin kullanımı, insanların geçmişte ve yaşanan zaman dilimindeki iletişimleri ve etkileşimleri, dünya üzerindeki ülkelerde kutlamalar, genel yaşam ve günlük yaşam vb. şeklinde örneklendirerek açıklamıştır (Mindes, 2006: 54-55). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler metinleri temel bilgi ve olguları içeren bir konu hakkında önerilmiş bağlantılı metinlerdir. Sebep-etki, geçici bağlantılar, karşılaştırma-zıtlık, yorumlama gibi yapıları içerir. Bu kapsamda hazırlanacak çocuk kitaplarının da aynı temel ilkelere sahip olması beklenir.

Amerika'da yaygın olarak resimli çocuk kitapları erken çocukluk sınıflarında ve ilkokulun ilk sınıflarında uzun bir süredir önemli bir yere sahiptir. Bununla beraber; sosyal bilgiler ve sosyal bilgilerle ilişkili derslerde edebiyatın kullanılması yeni bir uygulama değildir (Şimşek, 2011). İyi karakterlerin kitaplarda yer alması iyi bir vatandaş olarak yetişmede 19 yy.'dan itibaren oldukça çok yer verilen bir uygulamadır. Öğretmenlerin kitapları kullanma ilgisinin artması sosyal bilgilere uygun birçok kitabın geliştirilmesini sağlamıştır (Anderson, 2010). Amerikan Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi (NCSS) ve Ulusal Küçük Çocukların Eğitimi Birliği (NAEYC) öğretmenlere eğitimcilerle çocuklar için sosyal bilgiler ve vatandaşlık eğitimleri için kullanabilecekleri kitap listeleri hazırlamaktadır (Mindes, 2006). Amerikan Ulusal Küçük Çocukların Eğitimi Birliği NAEYC (2005), çocuk kitaplarının öğretmenler ve çocuklar için sosyal bilgiler temalarını keşfetmede çok etkili ve önemli bir yol olduğunu vurgulamış; çocukların kitaplar aracılığıyla kendi kültürlerini, ailelerini, dünya üzerinde kültürleri, coğrafya, tarih, toplum ve bunun dışında yurttaşlık gibi birçok ilgili tema ve konuyu öğrendiklerinin altını çizmektedir (NAEYC, 2005).

Uluslararası alan yazınında kurgusal olan ve olmayan kitaplar insanlar, yerler, olaylar ve esinlenen zaman, anılar ve ilgili yollar hakkında katkı yapar. Kitapları hayat bilgisi programına uygularken kitabın tema ya da konu hakkında öğrencilere yardımcı olabilecek bir uygunluğa ve aşinalığa ilişkin bir yapı oluşturması gerekir. Bu kapsamda biyografiler, belli bir konuda yazılmış ticari kitaplar, halk edebiyatı ürünleri, orjinal dokümanlar, tarihsel, kurgusal kitaplar, halk hikâyeleri, masallar, resimli biyografiler, röportaj, efsane gibi tarihsel materyaller, şiirler, mitolojik öyküler ve sözlü tarih koleksiyonları öğrenme sürecini canlı ve yaratıcı hale getirebilir (Maxim, 1999, 2009; Melendez, Beck ve Fletcher, 2000; Morgan, 2009). Buna ek olarak hayat bilgisi programına entegre bir şekilde bilgi içeren ansiklopedi, bilgilendirici kitaplar, broşürler, gazete, dergiler,

sözlükler, video kasetler, tv haberleri, tarihten bazı kişilere ait ses kayıtları-konuşmalar, takvim gibi referans kaynakları da önemli okuma materyalleri olarak kullanılabilir (Mindes, 2006: 110). Kültürler arası farklılığın ve benzerliğin hoşgörüsü, empati, insanlığa dair problemler, temel yaşamsal olgular (Morgan ve Rasinki, 2012), tarihsel fotoğraflar ve sanatçılar, tarihsel olaylar (Farris& Fuhler, 1994) sosyal adalet (Dever, Brooke ve Broderick, 2005) ve toplum hizmetlerine ilişkin farkındalık kazandırılmasında (Walker, 2005), kitaplardaki hikâyeler ve karakterler etkileyici olabilir. Ayrıca sınıf içerisinde kullanılan sosyal hikâyelerin çocukların sosyal becerilerini de geliştirilmesinde, engelli bireylere karşı farkındalık edinmede, çocukların güçlü ve zayıf yönlerini keşfetmede önemli olduğunu vurgulanmıştır. Çocuklar gelişimsel gecikmeleri, sosyal durumları hikâyeler içerisinde anlayıp özümseyerek kavrayabilir (More, 2012). Bu bağlamda; hayat bilgisi dersinde çocuk edebiyatı ürünlerini etkili hale getirmede; okuma becerilerine entegre bir şekilde doğru materyali seçme ve doğru öğrenme-öğretme etkinlikleri ile destekleme önem arz etmektedir.

Ulusal literatüre bakıldığında; resimli kitapların okul öncesi programındaki gelişim alanlarını ne derecede karşıladığına ilişkin (Veziroğlu ve Gönen, 2012), okul öncesi eğitimde çocuklara kitaplar yoluyla verilmiş olan eğitimin çocukların yardım etme ve paylaşma davranışları üzerinde etkili olduğu ilişkin araştırmalara rastlanılmıştır (Uzmen ve Mağden, 2002). Türkçe dersinde de edebî türler hem temel dil becerilerinin kazandırılmasında (Göçer, 2010) Türkçe ders kitaplarının çocuk edebiyatı temel ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi (Uz- Erşahin, 2009) kapsamında çalışmalar da tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler derslerinde edebiyat temelli eğitimler ve edebi türlerin kullanımına ilişkin çalışmalara bakıldığında ise; edebi türlerden biyografilerin (Oruç ve Erdem, 2010) gezi yazılarının (Kaya ve Ekiçi, 2015), destanların (Akkuş, 2006), tarihsel romanların Şimşek (2006) sosyal bilgiler derslerinde kullanımına ilişkin çalışmalara rastlanırken, çocuk edebiyatı temelli öğretimlerin öğrencilerin akademik başarılarına, kalıcı öğrenmelerine, duyuşsal davranışlarına, empatik eğilimlerine, motivasyon ve ilgilerine yönelik anlamlı farklılıklar ve katkılar yaptığı ortaya çıkmıştır (Akyol, 2011; Otluoğlu, 2001; Öztürk ve Otluoğlu, 2002; Tekgöz, 2005). Bununla beraber; Mertol'un (2009) Mustafa Ruhi Şirin eserleri üzerine yaptığı incelemede sosyal bilgiler derslerinde edebi ürünlere ve yazılı materyallere geniş yelpazede yer vermenin öğrencilerin temel dil becerilerini geliştirmesini ve akademik başarısını artırmayı sağladığını vurgularken ilkokulun ilk yıllarından itibaren hikâyelerle desteklenmiş derslerin ilgi çekici hale geleceğini vurgulamıştır. Kaymakçı'nın (2013) sosyal bilgiler ders kitaplarında edebi türlerin kullanımının varlığına ilişkin yaptığı çalışmada sözlü ve yazılı edebi türlerin kullanımına önem verildiği tespit edilmiştir (Kaymakçı, 2013). 2005 sosyal bilgiler öğretim programı incelendiğinde değer eğitimi, beceri eğitimi, öğrenme-öğretme süreçleri ve ölçme değerlendirme bölümlerinde birçok edebi ürünün, etkinliklerde kullanılabileceği belirtilmiştir. Bu edebi ürünler (günlük, şiir, mektup, fıkra, biyografi, efsane, destan, hikâye ve masal vb.) hem açıklamalarda hem de derslerde kullanılması önerilen etkinliklerin öğretiminde verimi artırmaktadır. Özellikle tarihi kişilikler ile girişimci kişilerin hayatlarına yönelik biyografileri inceleme ve konularla bağlantılı öykü okuma/yazma; destan, efsane inceleme gibi etkinlikler daha fazla kullanılması önerilen etkinlikler olarak öne çıkmaktadır (Tokcan, 2016: 21). Sosyal bilgiler dersinin amaçlarına ulaşması amacıyla farklı teknik ve yöntemler kullanılması uluslararası literatürde vurgulanan bir başka husustur (Anderson, 2010; Mindes, 2006). Ulusal perspektifte, Demir ve Akengin (2014) de yalnız başına bir öğretim materyali olarak edebi ürün kullanılacak ise;

mutlaka soru-cevap, tartışma v.b. gibi yöntem ve tekniklerle desteklenmesi gerektiğini; edebiyat temelli sosyal bilgiler öğretiminin temel öğelerinin öğretmen, öğrenci, program dizaynı, edebi ürün, yöntem ve teknik seçimi olduğunu vurgulamıştır (Demir ve Akengin, 2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin edebi türleri kullanmaya yönelik çalışmalara bakıldığında ise edebi türler yararlı bulunmuş, öğretmenlerin en çok öğretimde hikâyeyi tercih ettikleri ortaya çıkmıştır (Beldağ ve Aktaş, 2016; Yeşilbursa ve Sabancı, 2015). Çengelci (2013), sosyal bilgiler dersinde toplumsal ve kültürel kaynaklardan edebi ürünlerden ve kültürel etkinliklerden yeterince yararlanılmadığını ifade ederken, sosyal bilgilerin ön hazırlık ve bütüncül dersi hayat bilgisi dersinde de çocuk kitapları ya da diğer çocuk edebiyatı ürünleri üzerine sadece Demirel-Balık'ın (2016) hayat bilgisi öğretim programındaki değerler bağlamında hayat bilgisi ders kitapları ile yüz temel eser listesindeki ulusal masalların karşılaştırılması çalışmasına rastlanmıştır. Ancak sosyal bilgiler alanında yapılan çalışmalar hayat bilgisi öğretiminde edebi ürünlerin kullanımına ilişkin mevcut araştırma için oldukça umut vericidir.

Bu düşüncelerden ve araştırmalardan hareketle; sosyal alan gelişimi, sosyal beceriler, vatandaşlık, tarih, coğrafya vb. sosyal bilim konularının özümseme genel bir şemsiye altında ele alındığı hayat bilgisi programında çocuk edebiyatı ürünlerinden çocuk kitaplarından yararlanma önemli bir araştırma alanını doğurmaktadır. Mevcut araştırma çocuk kitaplarına yönelik fiziki (resim, sayfa sayısı, yazı puntosu kapak tasarımı vb.) dil ve içerik incelemesinden farklı olarak kitapların hayat bilgisi dersi öğretiminde kullanılabilirliği bakımından incelenmesi üzerine temellendirilmiştir. Bu araştırma hayat bilgisi dersi ile çocuk kitaplarını ilişkilendirilerek çocukların yaratıcılıklarını geliştirmesine, milli kültür ve değerlere sahip iyi bir vatandaş olarak yetişmelerine, toplumsal sorunları daha iyi algılamalarına ve girişimcilik ruhu ile problem çözme becerilerini geliştirmelerine, karşılarındaki kişilerle daha güçlü iletişim kurmalarına ve empati kurma becerisi kazanmalarına, bireylerin öz güven kazanmalarına ve kelime dağarcıklarının zenginleşerek Türkçeyi daha etkili kullanabilmelerine olanak sağlamak adına çocuk kitaplarının hayatın kendisini öğrenmede ve öğretmede akademisyenlere, öğretmenlere, yazarlara, yayıncılara, ailelere ve kitapla ilgilenen herkese hayat bilgisi öğretimi açısından yol gösterici olacağı düşünülmüştür. Bu araştırmayla çocuk kitaplarının içerik, konu, program öğelerini kazandırma açısından nitelikli olması gerektiğine ilişkin farkındalık kazandırması, öğretme-öğrenme sürecini zenginleştirilmesi açısından bir yol haritası olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ilkökul 1., 2. ve 3. sınıftaki öğrencilere hitap eden çocuk kitaplarının Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı açısından uygunluğunun incelenmesidir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. İlkokul dönemi Çocuk kitapları Hayat Bilgisi Öğretim Programlarına uygunluğu beceriler açısından nasıldır?
2. İlkokul dönemi Çocuk kitapları Hayat Bilgisi Öğretim Programlarına uygunluğu değerler açısından nasıldır?

3. İlkokul dönemi Çocuk kitapları Hayat Bilgisi Öğretim Programlarına uygunluğu üniteler açısından nasıldır?
4. İlkokul dönemi Çocuk kitapları Hayat Bilgisi Öğretim Programlarına uygunluğu kazanımlar açısından nasıldır?

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yönteminden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Nitel araştırma, sosyal ya da beşerî bir probleme bireylerin veya grupların attığı anlamları keşfetme ve anlamaya yönelik bir yaklaşımdır (Bütün, 2016: 4). Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan araştırmada (Büyüköztürk, 2016: 14) doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelenmesi; araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerine hitap eden 300 çocuk kitabı oluşturmaktadır. Çalışma grubu Patton (2005) amaçlı örnekleme göre araştırmacılar tarafından belli kriterler ve özellikler göz önünde bulundurularak kitap listesi oluşturulmuştur. Amaçlı örnekleme, araştırmacının belli özelliklere sahip kişileri, araştırmasına katmak istediği rastgele olmayan bir örneklemedir (Budak ve Budak, 2014: 231). Patton'a (1987) göre amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir" (Patton, 1987; Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2016: 118). Kitapların belirlenmesinde Kırşehir il merkezinde bulunan 6 okulun 1., 2., 3. Sınıf öğretmenlerinden 12 tanesi ile görüşülerek çocuklar tarafından en çok okunan kitap isimlerinin listesi alınmıştır. Bununla beraber İnternette kitap satışı yapan 3 kitap sitesi, en yaygın ve tanınmış yayınevlerinin (veli, öğretmen ve öğrencilerin en çok tercih ettikleri) en çok satanlar listeleri taranarak, çocuk edebiyatı alanında çalışan akademisyenlerin görüşleri alınarak ortak bir kitap havuzu oluşturulmuştur. Kitapların fiziksel özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1 ve Tablo 2'de verilirken listelerden elde edilen 300 kitap künyesi Ek-1' deki listede gösterilmiştir.

Tablo 1. İncelenen Kitapların Türlerine Göre Dağılımı

Kitap Türü	n (Kitap Sayısı)	%
Hikâye	142	47,33
Masal	137	45,66
Bilgilendirici	9	3
Gezi yazısı	6	2
Bilim kurgu	2	0,66
Fıkra	2	0,66
Çizgi roman	1	0,33
Anı	1	0,33
Toplam	300	99,97

Tablo 1 incelendiğinde en çok *hikâye* (n: 142, %47,33) ve *masal* (n:137, %45,66); en az ise *çizgi roman* (n:1, %0,33) ve *anı* (n:1, %0,33) türlerinde kitapların incelendiği görülmektedir.

Tablo 2. İncelenen Kitapların Sayfa Sayısına ve Yayın Yılına Göre Dağılımı

Sayfa sayısı	n (kitap sayısı)	%	Yayın yılı	n (kitap sayısı)	%
1-30	81	27	2000-2004	2	0,66
31-60	154	51,33	2005-2007	12	3,99
61-90	54	18	2008-2010	30	9,99
91-120	6	2	2011-2013	76	25,32
121 ve üzeri	5	1,66	2014-2016	125	41,66
			Belirtilmemiş	55	18,33
Toplam	300	99,99	Toplam	300	99,95

Tablo 2 incelendiğinde en fazla 31-60 (n:154, %51,33) sayfa aralığındaki kitapların okunduğu en az ise 121 sayfa ve üzeri (n:5, %1,66) kitapların okunduğu görülmektedir. Yine Tablo 2 incelendiğinde okunan kitapların en fazla 2015 (n:58, %19,33) yılına ait olduğu görülmektedir. En az 2000 (n: 1, %0,33) ve 2004 (n:1, %0,33) yılına ait kitaplar incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

2015 Hayat bilgisi öğretim programı incelenerek kitap değerlendirme formu ve kontrol listesi araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Kitap değerlendirme formunda hayat bilgisi öğretim programı içeriği kapsamında kontrol listesinde kitabın adı, yazarın adı-soyadı, yayın yılı, kitabın türü, kazanımlar, beceriler ve değerler tablollaştırılarak, kitap değerlendirmeleri doküman kaydı olarak sunulmuştur. Araştırmacılar, hangi kitapla hayat bilgisi öğretim programındaki hangi kazanımın, değer ve becerinin desteklediğini kitaplardan alıntı ve örneklerle inceleyerek sunmuştur. Kitap değerlendirme formu kapsamında her kitaba ait fiziksel içeriği ve künyesine ilişkin bilgiler kaydedilmiş; ünite, kazanım, beceri ve değerler açısından kontrol listesinde bulunan özellikler çocuk kitaplarında gözlenip gözlenmemesi yönünden ele alınmıştır. Doğrudan gözlenen ve hayat bilgisi programı ve programın öğeleri ile ilişkilendirilen ifadeler alıntılar ve örnekler kapsamında değerlendirilip listelenmiştir.

Verilerin Analizi

Kitap değerlendirme formunu kapsamında, elde edilen kitap inceleme verileri içerik analizi yapılarak hayat bilgisi öğretim programı ile ilişkilendirilerek verilmiştir. İçerik Analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.242). Çalışma grubunu oluşturan çocuk kitapları, hayat bilgisi programında bulunan ünite, kazanım, beceri ve değerleri ne düzeyde desteklediğini ve karşıladığını belirlemek amacıyla her sınıf düzeyinde ayrı ayrı irdelenerek ele alınmıştır. Kitaptan alıntılara yer verilerek bulgular desteklenmiştir.

Güvenirlilik ve Geçerlik

Araştırmacılar tarafından 50 hedef kitap belirlenmiş, bu kitaplar araştırma güvenirliliği için ayrıca uzman görüşüne sunulmuştur. 50 kitap her araştırmacı tarafından ayrı ayrı değerlendirilmiş, bununla beraber hayat bilgisi öğretimi ve çocuk edebiyatı alanlarında çalışan iki akademisyenin görüşüne başvurularak değerlendirmeye alınmıştır. Görüşler birliği ve görüşler ayrılığı ilkesine göre araştırmacıların analizleri kodlanmış, kitap incelemelerindeki tutarlılık incelenmiştir (Miles ve Huberman, 1994; Akt: Şimşek ve Yıldırım, 2016). Tutarlılık kat sayısı 0.91 olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR

İncelenen Kitapların Hayat Bilgisi Öğretim Programındaki Becerileri Karşılama Düzeyi

İncelenen kitapların hayat bilgisi öğretim programındaki becerilere uygunluğunu değerlendirilmiş ve incelenen kitapların becerilere uygunluğunun sıklığı ve yüzdesi belirlenmiş, buna ilişkin bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. İncelenen Kitaplardaki Karşılaşılan Becerilerin Dağılımı

Beceriler	f	%
Gözlem	174	18,58
İletişim	131	13,99
Sorun Çözme	95	10,14
Karar Verme	66	7,05
İş Birliği	57	6,08
Kendini Koruma	53	5,66
Araştırma	40	4,27
Doğayı Koruma	36	3,84
Değişim ve Sürekliliği Algılama	35	3,73
Girişimcilik	34	3,63
Mekânı Algılama	31	3,31
Kendini Tanıma	29	3,09
Sağlığını Koruma	25	2,67
Sosyal Katılım	25	2,67
Öz Yönetim	19	2,02
Dengeli Beslenme	16	1,70
Kişisel Bakım	14	1,49
Kaynakların Kullanımı	13	1,38
Kurallara Uyuma	11	1,17
Millî ve Kültürel Değerleri Tanıma	11	1,17
Zaman Yönetimi	11	1,17
Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma	10	1,06
Toplam	936	% 99,87

Tablo 3'e göre incelenen kitaplarda en çok karşılaşılan beceriler sırasıyla; *Gözlem* (f:174, %18,58), *İletişim* (f:131, %13,99), *Sorun Çözme* (f: 95, %10,14)'dir. Bununla beraber en az karşılaşılan beceriler sırasıyla; *Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma* (f: 10, %1,06), *Kurallara Uyuma*(f: 11, %1,17), *Millî ve Kültürel Değerleri Tanıma* (f: 11, %1,17) ve *Zaman Yönetimi* (f:11, %1,17)'dir. Becerilerin kitaplardaki yansımalarını gösteren örnekler şu şekildedir: “Başlarda buğday filizleri küçük ve yeşildi. Baharda filizler uzun ve güçlü oldular. Yazın yeşilden altın rengine döndüler.” (37) ile gözlem becerisi vurgulanmıştır. “Bütün sabunlar eriyip, dünyadaki bütün kirler yok olana kadar da ellerimi yıkamaya devam edeceğim.” (265) ile sağlığını koruma becerisi vurgulanmıştır.

“Teşekkür ederim dedeciğim. Hayatımda ilk defa bir müze gördüğüm için çok mutluyum.” (268) bu ifadeyle de iletişim becerisi vurgulanmıştır. “Birinin bana dokunup dokunamayacağına ve ne zaman dokunacağına sadece ben karar veririm.” (22) kendini koruma becerisiyle ilişkilidir. “Kendimi geliştirmek için internetten bilgi alıyorum.” (6) bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma becerisiyle ilişkilidir.

İncelen Kitaplarda Hayat Bilgisi Öğretim Programındaki Değerleri Karşılama Düzeyi

İncelen kitaplarda hayat bilgisi öğretim programındaki değerleri karşılama düzeyi değerlendirilmiştir. İncelenen kitapların sıklığı ve yüzdesi belirtilmiş ve buna ilişkin bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. İncelenen Kitaplardaki Karşılaşılan Değerlerin Dağılımı

Değerler	f	%
Sevgi	93	10,55
Doğa Sevgisi	90	10,21
Yardımlaşma	77	8,74
Dayanışma	70	7,94
Sorumluluk	67	7,60
Saygı	53	6,01
Çalışkanlık	47	5,33
Paylaşma	47	5,33
Hoşgörü	43	4,88
Merhamet	43	4,88
Öz Güven	39	4,42
Doğruluk	36	4,08
Dürüstlük	35	3,97
Güven	34	3,85
Misafirperverlik	28	3,17
Sabır	28	3,17
Adalet	24	2,72
Bilimsellik	13	1,47
Vatanseverlik	11	1,24
Estetik	3	0,34
Toplam	881	99,99

Tablo 4 incelendiğinde en çok karşılaşılan değerler sırasıyla; *Sevgi* (f:93, %10,55), *Doğa Sevgisi* (f: 90, %10,21), *Yardımlaşma* (f:77, %8,74); en az karşılaşılan değerler ise *Estetik* (f: 3, %0,34), *Vatan Severlik* (f: 11, %1,24), *Bilimsellik* (f: 13, %1,47) şeklindedir. Değerlerin kitaptaki karşılıkları şu şekilde örneklenebilir: “Beyazı, sarısı, siyahı... hepsi sarmaş dolaş, birlikte başarmanın mutluluğunu yaşamaya başladılar.” (289) *saygı* değeri vurgulanmıştır. “Bazen güzel şeylerin gerçekleşmesi için uzun zamanlar gerekir. Sabırla, bıkmadan çalışmaya devam edersen isteklerinin gerçekleştiğini görürsün.” (217) ifadesi *sabır* değeri ile ilgilidir. “Benim ülkem insanları konuk severdir.” (266) ifadesi *misafirperverlik* değeri ile ilişkilendirilebilir. “Ben günlerdir insanların piknik yaptığı kırlık yerlerde gezindim, dikenlerimle öyle çok kâğıt çöpü topladım ki görünce inanamayacaksınız.” (51) ifadesi ile *doğa sevgisi* ve *çalışkanlık* değerleri vurgulanmıştır.

İncelenen Kitapların Hayat Bilgisi Öğretim Programındaki Üniteler Bazında Değerlendirilmesi

İncelenen kitaplarda hayat bilgisi programındaki kazanımlara göre uygun ifadeler ve durumlara ilişkin bulguların ünitelerde yer alış şekli Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5. İncelenen Kitaplara İlişkili Olarak Kazanımların Ünitelere Göre Dağılımı

Üniteler	1. sınıf		2. sınıf		3. sınıf	
	f	%	f	%	f	%
Ben ve Okulum	57	15,11	66	32,19	27	23,27
Ailem ve Evim	39	10,34	23	11,21	10	8,62
Sağlıklı Hayat	57	15,11	21	10,24	9	7,75
Güvenli Hayat	25	6,63	15	7,31	18	15,51
Ülkemi Seviyorum	29	7,69	9	4,39	11	9,48
Doğa ve Çevre	170	45,09	71	34,63	41	35,34
Toplam	377	99,97	205	99,97	116	99,97

Tablo 5'e göre incelenen kitaplarda kazanımlara göre tespit edilen ifadelerin ve durumların 1. sınıflarda "Doğa ve Çevre" (f: 170, %45,09) ünitesinden olduğu, en az rastlanan ifadelerin ise "Ülkemi seviyorum" (f: 29, %7,69) ünitesinden olduğu tespit edilmiştir. 2. sınıflarda ise kazanımlara göre tespit edilen ifadelerin ve durumların en çok "Doğa ve Çevre" (f: 71, %34,63) ünitesinden olduğu, en az rastlanan ise "Ülkemi Seviyorum" (f: 9, %4,39) ünitesinden olduğu gözlenmiştir. 3. sınıflarda ise kazanımlara göre tespit edilen ifadelerin ve durumların en fazla "Doğa ve Çevre" (f: 41, %35,34) ünitesinden olduğu, en az rastlananın ise "Sağlıklı Hayat" (f: 9, %7,75) ünitesinden olduğu saptanmıştır.

İncelenen Kitapların Hayat Bilgisi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Sınıflara Göre Dağılımı

Hayat bilgisi programında 1. Sınıf düzeyinde "Ben ve Okulum" ünitesinden 14 kazanım bulunmaktadır. "Ailem ve Evim" ünitesinde 6 kazanım yer almaktadır. "Sağlıklı Hayat" ünitesinden 12 kazanım yer almaktadır. "Güvenli Hayat" ünitesinden 7 kazanım bulunmaktadır. "Ülkemi Seviyorum" ünitesinden 7 kazanım yer almaktadır. "Doğa ve Çevre" ünitesinden 8 kazanım yer almaktadır. İncelenen kitapların hayat bilgisi öğretim programında 1. Sınıf kazanımlarına göre dağılımına ilişkin bulgular Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6. İncelenen Kitaplarda Hayat Bilgisi Öğretim Programıyla İlişkili Durumların 1. Sınıf Kazanımlarına Göre Dağılımı

Kazanımlar	f	%
2. Sınıfının okul içindeki yerini bulur.	-	-
3. Sınıf içerisinde bulunan eğitim-öğretim araç ve gereçleri ile şeref köşesini tanır.	-	-
4. Okulunun bölümlerini tanır.	-	-
5. Okul çalışanlarını tanır.	-	-
6. Sınıf içi kural/kuralları belirleme sürecine katılır ve kurallara uyar.	4	7,01
7. Okula gidiş ve gelişlerde güvenlik kurallarına uyar.	-	-
8. Okul içerisinde ve okul bahçesinde kurallara uyar.	-	-
9. Bayrak töreninde nasıl davranması gerektiğini kavrar.	-	-
10. Okul çalışanlarından istek ve ihtiyaçlarıyla ilgili yardım alır.	1	1,75
11. İhtiyaçlarını, isteklerini, duygularını, düşüncelerini ve itirazlarını nezaket kuralları	30	52,63

		içerisinde ifade eder.		
		12. Sınıfta ve okulda başkalarıyla iletişim kurarken dinleme kurallarına uyar.	2	3,50
		13. Sınıf ve okul içi etkinliklerde görev alır.	2	3,50
		14. Bireysel farklılıklara saygı duyar.	12	21,05
		Toplam	57	99,96
Ailem ve Evim		1. Aile bireylerini tanıtır.	9	23,07
		2. Evinin yerini tarif eder.	-	-
		3. Evde istek ve ihtiyaçlarını aile bireylerine iletirken uygun bir dil kullanır.	17	43,58
		4. Evdeki kitle iletişim araçlarından yararlanırken sağlığını korumaya ve zamanını verimli kullanmaya istekli olur.	4	10,25
		5. Kaynakları verimli ve uygun olarak kullanır.	6	15,38
		6. Gün içerisinde neler yapabileceğini planlar.	3	7,69
		Toplam	39	99,97
Sağlıklı Hayat		1. Kişisel bakımını yapar.	11	19,29
		2. Yemekten önce ve sonra kişisel temizliğini yapar.	4	7,01
		3. Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer.	9	15,78
		4. Gün içinde öğünlere uygun beslenir.	4	7,01
		5. Yemek yerken görgü kurallarına uyar.	1	1,75
		6. Sağlığını korumak için bitkisel ve hayvansal besinlere ihtiyacı olduğunu bilir.	7	12,28
		7. Yaygın olarak tüketilen meyve ve sebzeleri mevsimine göre sınıflandırır.	1	1,75
		8. Sağlıklı beslenme için meyve ve sebzelerin mevsimine uygun olarak tüketilmesi gerektiğini bilir.	1	1,75
		9. Meyve ve sebzeleri tüketmeden önce yıkar.	1	1,75
		10. Temizlik kurallarına dikkat ederek kendisi için yiyecek hazırlar.	-	-
		11. Sağlığını korumak için alması gereken önlemlerin farkına varır.	13	22,80
		12. Kendisinin ve toplumun sağlığını korumak için ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen kurallarına uyar.	5	8,77
		Toplam	57	99,94
Güvenli Hayat		1. Güvenlik kurallarına uyar.	4	16
		2. Trafik kurallarına uyar.	2	8
		3. Ulaşım araçlarıyla yolculuk ederken güvenlik kurallarına uyar.	1	4
		4. Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.	2	8
		5. Çevresinde, tanıdığı veya tanımadığı kişilere karşı nasıl davranması gerektiğini bilir.	15	60
		6. İlaç kullanımı ile ilgili nelere dikkat edeceğini bilir.	1	4
		7. Herhangi bir sağlık problemi, alerjik durumu, sürekli kullandığı ilaç vb. varsa bunları yazılı olarak yanında bulundurması gerektiğini bilir.	-	-
		Toplam	25	100
Ülkemi Seviyorum		1. Yaşadığı yerin genel özelliklerini tanıır.	14	48,27
		2. Yakın çevresindeki tarihi ve turistik yerlere örnekler verir.	5	17,24
		3. Yakın çevresinde yetiştirilen ürünlere örnekler verir.	4	13,79
		4. Ülkesinin genel özelliklerini tanıır.	5	17,24
		5. Millî bayramlar ile ilgili etkinliklere katılır.	-	-
		6. Millî bayramlar ile Atatürk ilişkisini kavrar.	1	3,44
		7. Dinî bayramları tanıır.	-	-
		Toplam	29	99,98
Doğa ve Çevre		1. Çevresinde bulunan bitkileri tanıır.	29	17,05
		2. Çevresinde bulunan hayvanları tanıır.	81	47,64
		3. Yakın çevresinde bulunan bitki ve hayvanları korur.	30	17,64
		4. Mevsimleri ve özelliklerini tanıır.	12	7,05
		5. Mevsimlere bağlı olarak yakın çevresinde yapılan işleri gözlemler.	2	1,17
		6. Doğayı ve çevresini temiz tutar.	8	4,70
		7. Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri tanıır.	2	1,17
		8. Doğa olayları karşısında önlem alır.	6	3,52
		Toplam	170	99,94

Tablo 6 incelendiğinde kitaplarda 1. Sınıf düzeyinde “Ben ve Okulum” ünitesinde yer alan 14 kazanıma ilişkin toplam 57 ifade yer alırken, en çok “İhtiyaçlarını, isteklerini, duygularını, düşüncelerini ve itirazlarını nezaket kuralları içerisinde ifade eder.” ifadesine (f: 30, %52,63) yönelik bulgulara rastlanılmıştır. “Ailem ve Evim”

ünitesindeki 6 kazanıma yönelik toplam 39 ifadeye rastlanırken en çok “Evde istek ve ihtiyaçlarını aile bireylerine iletirken uygun bir dil kullanır.” (f: 17, % 43,58) yönelik bulgulara rastlanmıştır. “Sağlıklı Hayat” ünitesinde yer alan 12 kazanıma ilişkin toplam 57 durum yer alırken en çok “Sağlığını korumak için alması gereken önlemlerin farkına varır.” (f:13, %22.80) ifadesi yer almıştır. “Güvenli Hayat” ünitesindeki 7 kazanıma yönelik toplam 25 duruma rastlanırken; en fazla “Çevresinde, tanıdığı veya tanımadığı kişilere karşı nasıl davranması gerektiğini bilir.” (f:15, %60) ifadesine yer verilmiştir. “Ülkemi Seviyorum” ünitesinde yer alan 7 kazanıma ilişkin toplam 29 duruma rastlanırken en fazla “Yaşadığı yerin genel özelliklerini tanır.” (f: 14, %48.27) ifadesi yer almıştır. “Doğa ve Çevre” ünitesindeki 8 kazanıma yönelik toplam 166 duruma rastlanırken en fazla “Çevresinde bulunan hayvanları tanır.” (f: 81, %47.64) ifadesi yer almıştır.

Hayat bilgisi programında 2. Sınıf düzeyinde “Ben ve Okulum” ünitesinden 11 kazanım bulunmaktadır. “Ailem ve Evim” ünitesinden 6 kazanım yer almaktadır. “Sağlıklı Hayat” ünitesinden 7 kazanım yer almaktadır. “Güvenli Hayat” ünitesinden 8 kazanım bulunmaktadır. “Ülkemi Seviyorum” ünitesinden 7 kazanım yer almaktadır. “Doğa ve Çevre” ünitesinden 10 kazanım yer almaktadır. İncelenen kitapların hayat bilgisi öğretim programında 2. Sınıf kazanımlarına göre dağılımına ilişkin bulgular Tablo 7’de sunulmaktadır.

Tablo 7. İncelenen Kitaplarda Hayat Bilgisi Öğretim Programıyla İlişkili Durumların 2. Sınıf Kazanımlarına Göre Dağılımı

		f	%
Ben ve Okulum	1. Kendini farklı özellikleriyle tanıtır.	4	6,06
	2. Bireysel farklılıklara saygı duyar.	14	21,21
	3. Okulunun yakın çevresini tanıtır.	2	3,03
	4. Sınıfla ilgili konularda karar alma süreçlerine katılır.	1	1,51
	5. Kaynakları ve eşyaları özenli kullanır.	4	6,06
	6. Sınıf ve okul içi çalışmalarda arkadaşlarıyla yardımlaşır.	4	6,06
	7. İhtiyaçlarını, isteklerini, duygularını, düşüncelerini ve itirazlarını nezaket kuralları içerisinde açık bir şekilde ifade eder.	27	40,90
	8. Rutin bir günde neleri, hangi zaman diliminde yaptığını açıklar.	3	4,54
	9. Sınıfta ve okulda grupta yapılan etkinliklere katılır ve grupta çalışma kurallarına uyar.	5	7,57
	10. Sınıfta ve okulda arkadaşlarıyla oyun oynarken kurallara uyar.	-	0
	11. Parasını ihtiyaçları doğrultusunda bilinçli bir şekilde harcar.	2	3,03
Toplam		66	99,97
Ailem ve Evim	1. Yaşadığı evin adresini bilir.	1	4,34
	2. Evinde sorumluluk almaktan ve yapmaktan hoşlandığı işleri açıklar.	4	17,39
	3. Evdeki kişisel eşyalarını temiz ve düzenli kullanır.	3	13,04
	4. Evdeki kaynakları tasarruflu kullanmanın aile bütçesine katkıları konusunda görüşlerini belirtir.	2	8,69
	5. Yakın akrabalarını tanıtır.	6	26,08
	6. Aile bireyleri ve akrabalar arasındaki dayanışma ve yardımlaşmaya örnekler verir.	7	30,43
Toplam		23	99,97
Sağlıklı Hayat	1. Dengeli beslenme için vücudun ihtiyaç duyduğu besin maddelerini tanır.	2	9,52
	2. Dengeli beslenmeyi dikkate alarak kendisi için yiyecek hazırlar.	-	-
	3. Yemek yerken görgü kurallarına uyar.	2	9,52
	4. Sağlıklı büyüme ve gelişme ile kişisel bakım, spor, uyku ve beslenme arasındaki ilişkiyi fark eder.	3	14,28
	5. Sağlığını korumak için yaşadığı evi ve çevreyi temiz tutar.	5	23,80
	6. Sağlıkla ilgili hizmet veren kurumları ve meslekleri tanır.	2	9,52
	7. Kendisinin ve toplumun sağlığını korumak için ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen kurallarına dikkat eder.	7	33,33

	Toplam	21	99,97
Güvenli Hayat	1. Yaya olarak trafik kurallarına uyar.	-	-
	2. Ulaşım araçları ile yolculuk ederken kurallara uyar.	1	6,66
	3. Tanıdığı veya tanımadığı kişilerle iletişim kurarken nelere dikkat etmesi gerektiğini bilir.	3	20
	4. Oyun oynamak için güvenli alanları seçer ve oyun araçlarını güvenli kullanır.	1	6,66
	5. Teknolojik araç ve gereçleri güvenli bir şekilde kullanır.	2	13,33
	6. Acil durumlarda yardım alabileceği kurumların yanı sıra, yakın çevresindeki kişilerin hangilerinden yardım alacağını bilir.	7	46,66
	7. İlaç kullanımı ile ilgili nelere dikkat edeceğini bilir.	1	6,66
	8. Herhangi bir sağlık problemi, alerjik durumu, sürekli kullandığı ilaç vb. varsa bunları yazılı olarak yanında bulundurması gerektiğini bilir.	-	-
	Toplam	15	99,97
Ülkemi Seviyorum	1. Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerine örnekler verir.	9	100
	2. Yakın çevresinde yapılan üretim faaliyetlerini gözlemler.	-	-
	3. Harita ve küre üzerinde Türkiye'nin yerini gösterir.	-	-
	4. Türk bayrağının ve İstiklal Marşı'nın vatanını ve milletini temsil ettiğini fark eder.	-	-
	5. Millî bayramlar ile ilgili etkinliklere katılır.	-	-
	6. Millî bayramlar ile Atatürk ilişkisini kavrar.	-	-
	7. Dinî bayramların paylaşım ve dayanışma için özel günler olduğunu fark eder.	-	-
	Toplam	9	100
Doğa ve Çevre	1. Bitkilerin büyümesinde ve sağlıklı kalmasında uygun ısı, hava ve suyun etkisini gözlemleyerek tanımlar.	4	5,63
	2. Bitki yetiştirme ve ağaç dikmenin doğaya olan katkılarını kavrar.	4	5,63
	3. Hayvanların hayatlarını sürdürbilmesi için su, hava ve besinlere ihtiyacı olduğunu açıklar.	18	25,35
	4. Çevresinde bulunan bitki ve hayvanları korur.	27	38,02
	5. Güneşin hareketlerini gözlemleyerek yönleri gösterir.	1	1,40
	6. Mevsimleri ve mevsimlere göre doğadaki değişiklikleri kavrar.	7	9,85
	7. Doğa olayları sonucu oluşan doğal afetlere örnekler verir.	3	4,22
	8. İnsanların çevre üzerinde olumsuz etkilerine örnekler verir.	6	8,45
	9. İnsanların hangi davranışlarının çevre kirliliğine neden olduğunu gözlemler.	1	1,40
	10. Tüketilen maddelerin geri dönüşümüne katkıda bulunur.	-	0
	Toplam	71	99,95

Tablo 7 incelendiğinde kitaplarda 2. Sınıf düzeyinde “Ben ve Okulum” ünitesinde yer alan 11 kazanıma ilişkin toplam 66 ifade yer alırken en çok “İhtiyaçlarını, isteklerini, duygularını, düşüncelerini ve itirazlarını nezaket kuralları içerisinde açık bir şekilde ifade eder.” durumuna (f: 27, %40,90) yönelik bulgulara rastlanılmıştır. “Ailem ve evim” ünitesindeki 6 kazanıma yönelik toplam 23 bulguya rastlanırken en çok “Aile bireyleri ve akrabalar arasındaki dayanışma ve yardımlaşmaya örnekler verir.” (f:7, %30,43) ifadesine kitaplarda yer verilmiştir. “Sağlıklı Hayat” ünitesinde yer alan 7 kazanıma ilişkin toplam 21 ifade yer alırken en çok “Kendisinin ve toplumun sağlığını korumak için ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen kurallarına dikkat eder.” (f: 7, %33,33) durumuna ilişkin bulgulara rastlanmıştır. “Güvenli Hayat” ünitesindeki 8 kazanıma yönelik toplam 15 ifadeye rastlanırken; en fazla “Acil durumlarda yardım alabileceği kurumların yanı sıra, yakın çevresindeki kişilerin hangilerinden yardım alacağını bilir.” (f: 7, %46,66) durumuna yer verilmiştir. “Ülkemi seviyorum” ünitesinde yer alan 7 kazanıma ilişkin 9 ifadeye rastlanmış ve sadece “Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerine örnekler verir.” (f:9, %100) yer almıştır. “Doğa ve Çevre” ünitesindeki 10 kazanıma yönelik toplam 71 duruma rastlanırken en fazla “Çevresinde bulunan bitki ve hayvanları korur.” (f: 27, %38,02) ifadesi yer almıştır.

Hayat bilgisi programında 3. Sınıf düzeyinde “Ben ve Okulum” ünitesinden 6 kazanım bulunmaktadır. “Ailem ve Evim” ünitesinden 6 kazanım yer almaktadır. “Sağlıklı Hayat” ünitesinden 5 kazanım yer almaktadır. “Güvenli Hayat” ünitesinden 10 kazanım bulunmaktadır. “Ülkemi Seviyorum” ünitesinden 9 kazanım yer almaktadır. “Doğa ve Çevre” ünitesinden 7 kazanım yer almaktadır. İncelenen kitapların hayat bilgisi öğretim programında 3. Sınıf kazanımlarına göre dağılımına ilişkin bulgular Tablo 8’de sunulmaktadır.

Tablo 8. İncelenen Kitaplarda Hayat Bilgisi Öğretim Programıyla İlişkili Durumların 3. Sınıf Kazanımlarına Göre Dağılımı

	1. ünite	f	%
Ben ve Okulum	1. Sınıfının ve okulunun krokisini çizer.	-	-
	2. Okulunun özelliklerine ilişkin bilgileri arkadaşları ile paylaşır.	-	-
	3. Okuldaki sosyal yardımlaşma ve dayanışmayla ilgili çalışmalara katılır.	2	7,40
	4. Arkadaşlık ilişkilerinde temel değerleri kavrar.	14	51,85
	5. Bireysel farklılıklara saygı duyar.	10	37,03
	6. Okula ilişkin istek ve ihtiyaçlarını okul ortamında demokratik yollarla ifade eder.	1	3,70
	Toplam	27	99,98
Ailem ve Evim	1. Ev adresinin krokisini çizerek gösterir.	-	-
	2. Evde kullanılan alet ve teknolojik ürünlerin hayatımıza olan katkılarını örneklendirir.	1	10
	3. Evdeki basit işleri yapar.	3	30
	4. Komşuluk ilişkilerinin ailesine ve kendisine olan katkılarını örnekler verir.	2	20
	5. Aile büyüklerinin çocukluk dönemlerinin özellikleri ile kendi çocukluk döneminin özelliklerini karşılaştırır.	4	40
	6. Evde nelerden ve nasıl tasarruf edilebileceğine örnekler verir.	-	0
	Toplam	10	100
Sağlıklı Hayat	1. Bilinçli tüketici özellikleri göstererek sağlıklı yiyecek ve içecekleri satın alır.	2	22,22
	2. Sağlığını korumak için mevsimlere özgü yiyeceklerle beslenir.	-	-
	3. Vücudun gereksinimi olan besinleri yeterli miktarlarda ve uygun zamanlarda tüketir.	2	22,22
	4. Yemek yerken görgü kurallarına uyar.	2	22,22
	5. Kendisinin ve toplumun sağlığını korumak için ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen kurallarına dikkat eder.	3	33,33
	Toplam	9	99,99
Güvenli Hayat	1. Trafikte güvenliği için farklı hava koşullarında nelere dikkat edeceğini bilir.	-	-
	2. Trafik işaretlerinin anlamlarını kavrar.	2	11,11
	3. Evde kullanılan elektrikli aletler ve diğer araç-gereçlerin güvenli kullanımını sağlayacak temel kuralları bilir.	1	5,55
	4. Okulda, evde ve çevrede yarananma, boğulma, zehirlenme, yanma gibi kazaların önlenmesi için nelere dikkat edeceğini bilir.	2	11,11
	5. İlaç kullanımı ile ilgili nelere dikkat edeceğini bilir.	-	-
	6. Herhangi bir sağlık problemi, alerjik durumu, sürekli kullandığı ilaç vb. varsa bunları yazılı olarak yanında bulundurması gerektiğini bilir.	-	-
	7. Okulda ve evde meydana gelebilecek kazaları önlemek için alınması gereken tedbirleri listeler.	3	16,66
	8. Okulda ve evde meydana gelebilecek acil durumlarda neler yapılması gerektiğine ilişkin örnekler verir.	2	11,11
	9. Afetlerin etkilerinden korunmak için alınması gereken güvenlik tedbirlerine örnekler verir.	1	5,55
	10. Çevresinde güvenliğini tehdit eden bir kişi ya da durum olduğunu hissetmesi halinde ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini bilir.	7	38,88
	Toplam	18	99,97
Ülkemi	1. Yaşadığı yeri Türkiye haritası üzerinde gösterir.	1	7,69
	2. Yakın çevresinde bulunan yönetim birimlerini fark eder.	2	15,38
	3. Çevresinde yer alan tarihî eserleri ve özelliklerini tanıır.	5	38,46
	4. Yakın çevresinde yapılan üretim faaliyetlerinin aşamalarını inceler.	-	-
	5. Ülkesinin gelişmesi ile kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi arasında	1	7,69

Seviyorum	bağlantı kurar		
	6. Milletin ortak mallarını özenli kullanır ve korur.	1	7,69
	7. Millî bayramlar ile ilgili etkinliklere katılır.	-	-
	8. Millî Mücadele'de Atatürk'ün liderliğini açıklar.	3	23,07
	9. Dinî bayramların paylaşım ve dayanışma için özel günler olduğunu fark eder.	-	-
Toplam	11	99,98	
Doğa ve Çevre	1. Doğadan yararlanarak yönleri bulur.	1	2,43
	2. Meyve ve sebzelerin nasıl ve nerede yetiştirildiğinin farkına varır.	3	7,31
	3. Yaşadığı yerde doğal çevrenin insan üzerindeki etkilerine örnekler verir.	2	4,87
	4. Yaşadığı yerde insanların doğal çevrede yaptıkları değişikliklere örnekler verir.	3	7,31
	5. Çevresinde bulunan bitki ve hayvanları korur.	19	46,34
	6. Doğa ve çevreyi koruma konusunda sorumluluk alır.	10	24,39
	7. Geri dönüşüme bireysel olarak nasıl katkı sağlayacağını bilir.	3	7,31
	Toplam	41	99,96

Tablo 8 incelendiğinde 3. Sınıf düzeyinde “Ben ve Okulum” ünitesinde yer alan 6 kazanıma ilişkin toplam 27 ifade yer alırken en çok “Arkadaşlık ilişkilerinde temel değerleri kavrar.” durumuna (f: 14 , %51,85) yönelik bulgulara rastlanılmıştır. “Ailem ve Evim” ünitesindeki 6 kazanıma yönelik toplam 10 bulguya rastlanırken en çok “Aile büyüklerinin çocukluk dönemlerinin özellikleri ile kendi çocukluk döneminin özelliklerini karşılaştırır.” (f: 4, % 40) ifadesi yer almıştır. “Sağlıklı Hayat” ünitesinde yer alan 5 kazanıma ilişkin toplam 9 durum yer alırken en çok “Kendisinin ve toplumun sağlığını korumak için ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen kurallarına dikkat eder.” (f: 3, %33,33) ifadesine rastlanmıştır. “Güvenli Hayat” ünitesindeki 10 kazanıma yönelik toplam 18 duruma rastlanırken; en fazla “Çevresinde güvenliğini tehdit eden bir kişi ya da durum olduğunu hissetmesi halinde ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini bilir.” (f:7, %38,88) bulgusuna yer verilmiştir. “Ülkemi Seviyorum” ünitesinde yer alan 9 kazanıma ilişkin toplam 11 duruma rastlanmış en fazla “Çevresinde yer alan tarihî eserleri ve özelliklerini tanır.” (f: 5, %38,88) ifadesi yer almıştır. “Doğa ve Çevre” ünitesindeki 7 kazanıma yönelik toplam 41 ifadeye rastlanırken en fazla “Çevresinde bulunan bitki ve hayvanları korur.”(f: 19, %46,34) bulgusu yer almıştır.

Kazanımların yansımaları ise “Parmağımı, haritadaki İstanbul yazısının üstüne koydum ve elimi yavaşça aşağıya kaydırarak İzmir yazısının üzerine getirdim. Evet, İzmir buraya çok uzak.”(2) “Yaşadığı yeri Türkiye haritası üzerinde gösterir.” ifadesi ile ilişkilendirilebilir. “Burada ev işlerinde babasına yardım ediyordu. Toz alıyor, çamaşırları katlıyordu. Babası yemek yaparken o sofrayı hazırlıyordu.”(217) ifadeleri “Aile bireyleri ve akrabalar arasındaki dayanışma ve yardımlaşmaya örnekler verir.” durumu ile ilişkilendirilebilir. “Evcil ördek bir çiftlikte yaşıyormuş. Çiftlikte sahibinin ondan başka hayvanları da varmış. Kedi, köpek ve tavukların yanı sıra inek, koyun, at gibi hayvanlar bulunuyormuş.” (180) ifadeleri “Çevresinde bulunan hayvanları tanır.” bulgusuyla ilişkilendirilebilir. “Ormandaki hayvanlar gelen kış mevsimini dans ederek, hoplayıp zıplayarak kutladı. Her mevsim onlar için bir başka güzeldi. İlkbahar ve yaz mevsiminin gelişinde büyük şenlikler düzenlenirdi. Sonbahar mevsiminde ise dostluk ve dayanışmanın en güzeli paylaşıldı. Birbirlerine yardım eder, kışlıklar hazırlanırdı.” (222) . “Mevsimleri ve özelliklerini tanır.” ifadesiyle ilişkilendirilebilir. “Teşekkür ederiz küçük ayı. Yaramazlık yaptığımız ve sözünü dinlemediğimiz için özür dileriz.” (275) ifadeleri ile “İhtiyaçlarını, isteklerini, duygularını, düşüncelerini ve itirazlarını nezaket kuralları içerisinde ifade eder.” durumu ilişkilendirilebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

İncelenen kitaplarda en çok karşılaşılan beceriler sırasıyla; *gözlem* (f:174, %18,58), *iletişim* (f:131, %13,99), *sorun çözme* (f: 95, %10,14)'dir. Bununla beraber en az karşılaşılan beceriler sırasıyla; *bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma* (f: 10, %1,06), *kurallara uyma* (f: 11, %1,17), *milli ve kültürel değerleri tanıma* (f: 11, %1,17) ve *zaman yönetimi* (f:11, %1,17)'dir. Veziroğlu ve Gönen (2012) resimli çocuk kitaplarının MEB Okul Öncesi Eğitim Programındaki kazanımlara uygunluğunu incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada öz bakım becerilerine yönelik konulara oldukça az yer verildiğini tespit etmişlerdir. Bu bağlamda yapılan araştırmada kişisel bakımla ilgili yeterince bulguya rastlanmadığı için bulunan sonuçların birbirini destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Öztürk (2015), öğrencilerin hayat bilgisi dersi öğretim programındaki temel becerileri kazanmalarına yönelik öğretmen görüşlerini içeren karma yöntemli çalışmasında en fazla iletişim becerisinin ve en fazla yaratıcı düşünme becerisinin öğrencilere kazandırıldığını vurgulamıştır. Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi programının temel becerileri kazandırma bakımından genelde yeterli ancak eksik bulduklarını ifade etmiştir. Bu bağlamda mevcut araştırmada en fazla iletişim becerilerine yer verildiğinden Öztürk'ün (2015) yaptığı araştırmadaki bulguyla benzerlik taşıdığı söylenebilir. Öte yandan, çocuklar için önemli olan sürdürülebilir gelişim ve etkili vatandaş olma adına zaman yönetimi, milli ve kültürel öğelerin öğretimine ilişkin çalışmaların güçlendirilmesi önem arz etmektedir. Çocuk edebiyatı bireylerin araştırma-soruşturma becerilerini kullanarak değişimin arkasında yatan olgu, sebepler ve etkileri tespit etmek için etkili bir yoldur. Tarihi, coğrafyayı, ve sosyal olarak demokratik toplumda sorumlu vatandaşları oluşturma, çok kültürlü toplum, ekonomi, çevre, ve sosyal konuların entegre edilmesini sağlar (Melendez, Beck ve Fletcher, 2000). Bu bağlamda becerilerin bir ihtiyaç analiziyle yeniden yapılandırılması vatandaşlık eğitimi, araştırmacı birey yetiştirme açısından gözden geçirilmesi önemli olabilir.

İncelenen kitaplarda en çok karşılaşılan değerler sırasıyla; *sevgi* (f:93, %10,55), *doğa sevgisi* (f: 90, %10,21), *yardımlaşma* (f:77, %8,74); en az karşılaşılan değerler ise *estetik* (f 3, %0,34), *vatanseverlik* (f: 11, %1,24), *bilimsellik* (f: 13, %1,47) şeklindedir. Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş (2011) yaptıkları çalışmada çocuk kitaplarında en fazla yer alan değerlerin sevgi, saygı; en az yer alan değerlerin ise vatanseverlik (%3) ve sorumluluk (%3,7) olduğu görülmektedir. Bu kapsamda bu araştırma, mevcut araştırmada en fazla yer alan değer sevgi ve en az karşılaşılan değer vatanseverlik açısından paralel bulgulara sahiptir. Mevcut araştırmaya paralel olarak, Kemalettin Tuğcu romanları, Dede Korkut hikayeleri, 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik yayımlanan resimli hikâye kitapları, 3. sınıf hayat bilgisi ders kitapları, 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki değerlerin incelendiği, 4. ve 5.sınıf çocuk kitaplarının incelendiği bir dizi çalışmada sevgi değeri (Aktan, 2012; Aral, 2008; Çayır-Çevik, 2014; Dirican ve Dağlıoğlu, 2014; Özgü-Koçağan, 2012; Şimşek, 2015) en sık rastlanan değer olurken, Kemalettin Tuğcu romanlarında yardımlaşma değerinin yoğun olarak işlendiği sonucuna ulaşılmıştır (Şimşek, 2015). Bu kapsamda bu bulgular mevcut araştırma bulgularına ilişkin benzerlik taşımaktadır. Dirican ve Dağlıoğlu'nun (2014) 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarını bazı temel değerler açısından incelediği çalışmasında en az ise barış, Güzel-Candan ve Ergen (2014) 3.sınıf hayat bilgisi ders kitaplarını içerdikleri temel evrensel değerleri inceledikleri çalışmada en az işlenen

değerlerin ise misafirperverlik ve barış olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Söz konusu araştırmadaki kitaplarda en az yer verilen değerlere ilişkin bulgular ile bu araştırmada en az yer verilen değerler açısından farklılıklar taşımaktadır. Aral (2008) yaptığı çalışmada 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde, en çok işlenen değerleri sırasıyla vatanseverlik, sevgi, saygı ve dini duygular olduğu; sağlıklı olmaya önem verme, hoşgörü ve temizlik değerlerine yer verilmediği görülmüştür. Akyol'un (2012) çalışmasına paralel olarak ve Aral'ın (2008) aksine bu çalışmada vatanseverlik değerinin en az yer verilen değerlerden olduğu görülürken, Aktan'ın (2012) çalışmasında az oranda yer alan bilimsellik değeri mevcut araştırmada da en az rastlanan değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak, bu araştırmadaki az kullanılan değerlerden farklı olarak Özgü-Koçağan'ın (2012) çalışmasında ise hiç kullanılmayan değerleri bağımsızlık ve esneklik olarak bulmuştur. Demirel-Balık (2016) hayat bilgisi öğretim programındaki değerler bağlamında hayat bilgisi ders kitapları ile yüz temel eser listesindeki ulusal masalların karşılaştırılması çalışmasında hayat bilgisi ders kitaplarında en fazla sevgi, özsaygı, hoşgörü, toplumsallık ve saygı değerlerinin; en az ise doğruluk, barış ve dürüstlük değerlerinin yer aldığını ortaya çıkarmıştır. Alan yazını tarandığında çalışmaların yapılan bu araştırmayı destekler nitelikte olup sevgi değerinin ön plana çıktığı görülmektedir. İlkokulda karakter eğitimi kitaplarında yaratılacak karakterlerin ayrıcalıkları, karakterine yapılacak vurgularla (dürüstlük, kibarlık, özgürlük, saygı, eşitlik vb.) doğru yapılandırılmaların ve içselleştirmelerin yapılmasını sağlar. Sosyal bilgiler için çocuk edebiyatı ürünleri seçmenin eğitim için önemli bir eylem olduğunu söyleyen Linther (2011) karakter eğitiminde çok çeşitliğin sunulabileceğini vurgulamıştır.

İncelenen kitaplarda ünitelerle ilişkili olarak; 1. sınıflarda en fazla karşılaşılan ünite "*Doğa ve Çevre*" (f : 170, %45,09), en az karşılaşılan ünite "*Ülkemi Seviyorum*" (f: 29, %7,69); 2. sınıflarda en fazla karşılaşılan ünite "*Doğa ve Çevre*"(f: 71, %34,63), en az karşılaşılan ünite "*Ülkemi Seviyorum*" (f: 9, %4,39) ve 3. sınıflarda en fazla karşılaşılan ünite "*Doğa ve Çevre*" (f 41, %35,34), en az karşılaşılan ünite "*Sağlıklı Hayat*" (f:9, %7,75)' tır. Bu çalışmaya benzer olarak, Akyol (2012)'un çalışmasında yerli ve yabancı resimli çocuk kitapları incelenmiş resimli çocuk kitaplarında en fazla doğa temasının, en az ise ben temasının işlendiği sonucuna ulaşmıştır. Güncellenen Hayat bilgisi öğretim programına doğa ve çevre ünitesi 2015'te eklenmiştir. Bu kapsamda bakıldığında programa yeni eklenmiş olan üniteyi karşılar düzeyde kitaplara rastlanmıştır. Öğretmenlerin hayat bilgisi öğretimi için yeni disiplin olan doğa ve çevre konusunu daha etkili ve nitelikli işlemesi adına bu bulgu oldukça önemlidir. Hayat bilgisiyle ilgili temalar ve üniteler resimli çocuk kitaplarını kullanmak için önemli role sahiptir. Sınıf içinde resimli kitapları etkili kullanıldığında, çocuklara dünyayı ve yaşamı anlamlandırmada önemli bir göreve cevap vermiş olur. Bilgi derinliğini sağlayan ders kitaplarından ziyade resimli kitap tek bir konuya ya da karaktere odaklanır. Bir dersin bir ünitesi için çok miktarda kitap kullanımı öğrencilerin tek bir konu hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmasını sağlar (Anderson, 2010).

İncelenen Kitaplarda Hayat Bilgisi Öğretim Programıyla ilişkili durumların 1. sınıf kazanımları içerisinde en fazla "*Çevresinde bulunan hayvanları tanır.*" (f: 81, %47.64); 2. sınıfta "*Çevresinde bulunan bitki ve hayvanları korur.*" (f: 27, %38,02) kazanımı ve 3. sınıfta "*Çevresinde bulunan bitki ve hayvanları korur.*"(f: 19, %46,34) kazanımı olduğu tespit edilmiştir. Alan yazını tarandığında kazanımlarla ilgili çalışmaların çok kısıtlı olduğu görülmektedir.

Sildir (2016) okul öncesi döneme yönelik hikâye kitaplarının Millî Eğitim Bakanlığı 2013 okul öncesi eğitim programında yer alan sosyal-duygusal alan gelişimle ilgili kazanımları desteklemeleri yönünden incelenmesi çalışmasına bakıldığında 444 ifade sayısı ile en sık karşılaşılan “*Kendine ait özellikleri tanıtır*” kazanımıdır. “*Bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.*” en az karşılaşılan kazanımdır. Veziroğlu ve Gönen’in (2012) resimli çocuk kitaplarının MEB Okul Öncesi Eğitim Programı’ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi çalışmasında çalışma grubundaki kitaplarda en fazla sırasıyla sosyal- duygusal, dil, bilişsel alandaki kazanımlar olduğu en az ise psiko-motor ve öz bakım becerilerine ilişkin alanlardaki kazanımlar olduğu görülmektedir. Bu iki araştırmaya bağlı olarak; kitaplarda sosyal-duygusal alana ilişkin daha çok kitabın hazırlandığı söylenebilir. Hayat bilgisi dersi sosyal ve toplumsal olayları, sosyal yeterlikleri içine alan bir ders olduğu için çocuk kitaplarının ilkökul düzeyinde hayat bilgisi programını daha fazla karşılayacağı söylenebilir.

Türkiye’deki hayat bilgisi dersi öğretim programına ilişkin ünite ya da temaları, kavramları tanımlayarak genişletme, resimli kitapları ve konuşmaları ve dialogları güçlendirme, dil becerileri ve yüksek düşünme becerilerini kullanma, hayat bilgisi ve edebiyat becerilerinin anlamayı güçlendirici uygulamalı aktivitelere çocukları katma, öğretmenlerin çocuklar için edebi ürünleri ve hayat bilgisi öğretim ilkelerini ve standartlarını nasıl birleştireceğine dair bilgiye sahip olma, açık uçlu sorular sorma, bireysel ve grup olarak çocukları gözleme, ailelerle bağlantı kurmanın yollarını öğrenme çocuk edebiyatına entegre bir dersi ortaya çıkarmada önemli olabilir (Anderson, 2010). Ayrıca ulusal bakışla uyarıldığında ilkökul dönemi hayat bilgisi programı içeriği grup yaşamları, aile içindeki roller, ailenin önemi ve okul çevresiyle ilgili içeriği keşfetmeyi amaçlar (Mindes, 2006). Öğretmenler küçük yaş gruplarında çocuk kitapları temelli öğrenme süreçlerinde dergi, gazeteler, makaleler, kartpostallar, oyuncak bebekleri destekleyici olarak kullanabilir (Melendez, Beck ve Fletcher, 2000). Buna ek olarak hayat bilgisi programı çocuklara bir çeşit bilgi içeren ansiklopedi, bilgilendirici kitaplar, broşürler, gazete, dergiler, sözlükler, video kasetler, tv haberleri, tarihten bazı kişilere ait ses kayıtları-konuşmalar, takvimler gibi referans kaynakları önemli okuma materyalleri olarak kullanılabilir. (Mindes, 2006, s.110). Bunlara ek olarak çoklu materyallere; harita, dünya küresi, grafikler, tablolar, çizelgeler, misafir konuşmacılar, alan gezileri daha çok ihtiyaca çoklu medya materyalleri çocuklar için güçlü araştırma ve okuryazarlık gelişimi olanakları oluşturmasının yanı sıra; venn diyagramı, hikaye akışını sıralama, biyografi düzenleyici, zaman çizelgesi, bilgi-düşünce grafik organize edici, neden-etki diyagramı, t çizelgesi, Bildiklerim-Merak Ettiklerim (Nasıl?)-Öğrendiklerim vb. şeklindeki etkinlikler ile okuma öncesi ve okuma sonrasında farklı çalışmaların destekleyici olarak kullanılabilceğini vurgulanmıştır. (Mindes, 2006).

Sonuç olarak; hayat bilgisi programı çocuk kitaplarını ve diğer çocuk edebiyatı ürünlerini kullanım açısından oldukça zengin bir içeriğe sahiptir. Toplumsal ve sosyal olayları erken yaş gruplarında anlamlandırmada belli bir tema ya da kavrama ilişkin kısa hikaye kitaplarının sunumu öğrencileri motivasyonunu ve ilgisini artırabilir. Şimşek (2011), Türkiye’de 2005 Sosyal Bilgiler Öğretimi Programı ile yaşanan gelişmeler umut verici olduğunu ancak, gerek konuyla ilgili yapılan çalışmaların sınıflardaki uygulamaya yaptığı sınırlı katkı, gerekse öğretmen adayları için yazılmış kitaplarda konuya hâlâ yeterince önem verilememesi durumuna dikkat çekmiştir. Çocuk kitaplarının entegre edildiği derslere ve ünitelere ilişkin öğretmenleri pratik bilgilerle güçlendirici, öğrenme

sürecini planlamaya yardım edici etkinliklere ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla beraber, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerine uygun olarak hazırlanmış hikaye kitaplarının olmayışı öğretmenlere somut bir yol haritası için zemin hazırlayamamaktadır.

ÖNERİLER

Uygulamaya İlişkin Öneriler

- İlkokul dönemine seslenen çocuk kitapları hazırlanırken eğitim programlarını destekleyici öğretmenin öğretme- öğrenme sürecini zenginleştirmesini fırsat sağlayıcı kitaplara yer verilmelidir.
- Çocuk kitapları hazırlanırken yayın kurulunda eğitim programları ve ilkökul eğitimi konusunda uzman kişilerin yer alması önemli olabilir. Bu uzman kişilerin hedeflenen alana (hayat bilgisi, sosyal bilgiler, fen bilimleri vb.) ilişkin detaylı bir içerik analizi ile kitapların yazım aşamasına katkı sağlaması önemli adımlardan biri olarak düşünülebilir. Bölgesel faktörler (ekonomik, coğrafi, tarihi, kültürel vb.) göz önünde bulundurularak kitapların düzenlenmesi ve dağıtımının yapılması kitapların okuyucuya ulaşılabilirliğini destekler. Ayrıca söz konusu oluşturulacak yayın kurulu iş birliği içerisinde çalışmalıdır.
- Millî Eğitim Bakanlığı'nca oluşturulacak kitap inceleme komisyonları tarafından piyasada mevcut bulunan kitaplar incelenerek eğitim programlarına uygun olan kitapların listeler halinde öğretim programlarına ve öğretmen kılavuz kitaplarına eklenmesi sağlanabilir. Bununla beraber öğretmenlerin çocuk kitaplarını sınıf içi öğrenme süreçlerine nasıl entegre edebileceğine dair bilgilendirici metinler ve etkinlik örnekleri sunulabilir.
- Sınıf kitaplıkları ve okul kütüphaneleri oluşturulurken güncel ve öğrencinin severek okuyabileceği ve derslerle ilişkilendirebileceği kitaplar seçilmeli, öğrenciler kitaplara kolaylıkla erişebilmelidir. Böylelikle hayat bilgisi dersinde çocuk kitaplarının kullanımı sayesinde öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırılabilir. Buna ek olarak çocuk kütüphanelerinde eserlerin güncelliğine dikkat edilerek koleksiyonların oluşturulmasına, kütüphane personelinin çocukla yakın çalışabilecek etkili iletişim becerilerine sahip, alan uzmanı kişilerden oluşması önemli uygulamalar arasındadır. Bir başka boyutuyla çocuk kütüphaneleri çocukların keyifli zaman geçirebilecekleri okul dışı zamanlarını aileleri, arkadaşları ya da tek başlarına aktivite (yazar sohbetleri, drama, tiyatro, kitap karakterleri, kukla gösterileri vb.) yapabilecekleri alanlar olarak düzenlenmesi ye önemli uygulamalardan olabilir.
- Aileler çocuk kitapları hakkında bilgilendirilerek nitelikli kitap seçimi konusunda yönlendirilmelidir. Bununla birlikte bu konuda öğretmen ve veli iş birliği sağlanmalıdır.

Araştırmacılara Öneriler

- Hayat bilgisi ile ilişkili kitapların çocuk edebiyatı temel ilkelerine uygunluğu araştırılabilir.
- Çocuk edebiyatı ürünlerinin hayat bilgisi derslerinde kullanımına ilişkin öğrencilere kazandırdığı başarı, farkındalık, tutum açısından fark yaratıp yaratmadığına dair deneysel çalışmalar yapılabilir.

- Derslerde kullanılacak çocuk edebiyatı ürünlerine ilişkin kitap değerlendirme ölçekleri, rubrikler; alan uzmanları ve öğretmenlerin görüşleri kapsamında (delphi vb.) hazırlanıp standardize edilmiş ölçme değerlendirme araçları oluşturulabilir.
- Aynı çalışma farklı dersler için tasarlanıp uygulanabilir.

KAYNAKÇA

- Akkuş, Z. (2006). Sosyal bilgiler öğretiminde destanların kullanımı. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi (KKEFD)*, 14, 31-48.
- Aktan, O. (2012). *100 temel eserlerde yer alan değerlerle sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlerin uyumu*. Yüksek lisans tezi. Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Akyol, T. (2012). *Resimli çocuk kitaplarında yer alan değerlerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Akyol, Y. (2011). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde “ Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesinin çocuk edebiyatı ile ilişkilendirilmesinin öğrencilerin empati becerilerine (eğilimlerine) etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Akyürek Tay, B. ve Tay, B. (2009). Hayat bilgisi öğretiminde yapılandırmacılık. B.Tay (Ed.). *Hayat bilgisi öğretimi içinde* (s.49-70). Ankara: Maya Akademi Yayıncılık.
- Aladağ, E. (2009). Hayat bilgisi dersinde kullanılan öğretim materyalleri. B. Tay (Ed.). *Hayat bilgisi öğretimi içinde* (s.117-138). Ankara: Maya Akademi Yayıncılık.
- Anderson, S. (2010). *Social studies and me! using children’s books to learn about our world*. USA: The Vermont Center for the Book.
- Aral, D. (2008). *Milli Eğitim Bakanlığı’nın hazırladığı 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan değerler üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Baymur, A. F. (1937). *Hayat bilgisi öğretim*. İstanbul: Devlet Basımevi.
- Beldağ, A. ve Aktaş, E. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde edebî eser kullanımına ilişkin öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşleri: Nitel bir çalışma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2). 953-981.
- Belet, Ş. D. (2009). Edebi metinlerin hayat bilgisi öğretiminde kullanılması. B.Tay (Ed.). *Hayat bilgisi öğretimi içinde* (s.215-240). Ankara: Maya Akademi Yayıncılık.
- Binbaşıoğlu, C. (2003). *Hayat bilgisi öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Budak, İ.ve Budak, A. (2014). Nicel, nitel ve karma araştırmalarda örnekleme. *Eğitim araştırmaları nicel, nitel ve karma yaklaşımlar içinde* (s.215-242). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. Ç., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). Bilimsel araştırmanın temelleri. *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s.1-36). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Chapin, J. R. (2013). *Elementary social studies a practical guide (8th Ed.)*. USA: Pearson.

- Çayır-Çevik, Y. (2014). *Türkçe eğitim programındaki değerler ve Dede Korkut Hikâyeleri' nin değerler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Çengelci, T. (2013). Sosyal bilgiler dersinde yararlanılan toplumsal ve kültürel kaynakların belirlenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (43), 219-236.
- Creswell, J. W. (2016). Araştırma yaklaşımının seçimi. S. Demir (ÇevEd.). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* içinde (s. 1-25). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Demir, S.B. ve Akengin, H. (2014). *Hikâyelerle Sosyal Bilgiler Öğretimi (3. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Demirel-Balık, Z. (2016). *Hayat bilgisi öğretim programındaki değerler bağlamında hayat bilgisi ders kitapları ile yüz temel eser listesindeki ulusal masalların karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Demirkaya, H. (2005). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler programında içerik ve kazandırılacak beceriler. A. Tanrıöğen (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 78-87). İstanbul: Zafer Matbaacılık.
- Dever, M. T., Brooke, S. ve Broderick, J. (2005). Using picture books as a vehicle to teach young children about social justice. *Social Studies and The Young Learner*, 18(1), 18-21.
- Dirican, R., ve Dağlıoğlu, H. E. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(2), 44-69.
- Farris, P. J. ve Fuhler, C. J. (1994). Developing social studies concepts through picture books. *Reading Teacher*, 47(5), 380.
- Gaston, A., Martinez, J. Ve Martin, E. P. (2016). Embedding literacy strategies in social studies for eighth-grade students. *Journal of Social Studies Education Research*, 7(1), 73-95.
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde çok uyaranlı bir öğrenme ortamı oluşturmak için seçkin edebî ürünlerden yararlanma. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27(27), 341-369.
- Gönen, M. ve Veziroğlu, M. (2015). Çocuk edebiyatının genel hedefleri. M. Gönen (Ed.). *Çocuk edebiyatı* içinde (s.1-12). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 250-265.
- Güzel-Candan, D. ve Ergen, G. (2014). 3. sınıf hayat bilgisi ders kitaplarının temel evrensel değerleri içermesi bakımından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 134-161.
- Hayat Bilgisi Öğretimi Programı[MEB] (2015). 22.11.2016 tarihinde <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx/program2.aspx?islem=1&kno=30> adresinden erişilmiştir.
- Jacobs, J. S. ve Tunnel, M. O. (2013). *Children's literature briefly (3rd Ed.)*. USA: Pearson.
- Kabapınar, Y. (2012). Kavram, tanım ve teoriler üzerinden hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimine bakmak. *Kuramdan uygulamaya hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s.1-56). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Karabağ, G. ve İnal, S. (2013). Hayat bilgisi dersinde beceri öğretimi. S. Öğülmüş (Ed). *Hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen el kitabı* içinde (s.259-420). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Karamustafaoğlu, O. (2006). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma düzeyleri: Amasya ili örneği. *Atatürk Üniversitesi Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 90-101.
- Kaya, E. ve Ekiçi, M. (2015). Sosyal bilgiler öğretiminde gezi yazılarından yararlanma: Gülten Dayıoğlu'nun gezi yazıları örneği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(1), 87-114.
- Kaymakçı, S. (2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebi türlerin kullanım durumu. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 230-255.
- Kıbrıs, İ. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Tekağaç Eylül Yayınları.
- Kiefer, B. Z. (2010). *Charlotte Huck's children's literature (10th Ed.)*. USA: McGraw-Hill Higher Education.
- Kirman, J. M. (2008). *Elementary social studies: Creative classroom ideas (4th Ed.)*. Canada: Pearson-Prentice Hall.
- Kostelnik, M. J., Soderman, A.K. ve Whiren, A.P. (2011). *Developmentally appropriate curriculum (5th Ed.)*. USA: Pearson.
- Lintner, T. (2011). Using "exceptional" children's literature to promote character education in elementary social studies classrooms. *The Social Studies*, 102 (5), 200-203.
- Macphee, D. A.ve Whitecotton, E. J. (2011). Bringing the "social" back to social studies: literacy strategies as tools for understanding history. *The Social Studies*, 102. 263–267. DOI: 10.1080/00377996.2011.571300
- Manifold, M. C. (2000). Picture books as a social studies resource in the elementary school classroom. *Teacher Librarian*. 27 (4),29.
- Maxim, G. W. (1999). *Dynamic social studies for elementary classrooms (7th Ed.)*. USA: Pearson Education.
- Maxim, G. W. (2006). *Dynamic social studies for constructivist classrooms. (8th ed.)*. New Jersey, USA: Pearson Prentice Hall.
- Melendez, W. R., Beck,V. ve Fletcher, M. (2000). *Teaching social studies in early education*. USA: Thomson Learning.
- Mertol, H. (2009). *Sosyal bilgiler derslerinde çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanma Mustafa Ruhi Şirin örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Mindes, G. (2006). *Teaching young children social studies*. USA: Rowman & Littlefield Education.
- Mindes, G. (2014). *Social studies for young children: Preschool and primary curriculum anchor (2nd Ed.)*. USA: Rowman & Littlefield Education.
- More, C. M. (2012). Social stories and young children: Strategies for teachers. *Intervention in School and Clinic*. 47(3). 167-174. DOI: 10.1177/1053451211423816.
- Morgan, D. N. ve Rasinski, T. V. (2012). The power and potential of primary sources. *The Reading Teacher*. 65(8). 584-594.
- Morgan, H. (2009). Picture book biographies for young children: a way to teach multiple perspectives. *Early Childhood Education Journal*, 37.219–227. DOI 10.1007/s10643-009-0339-7

- National Association for the Education of Young Children [NAEYC] (2005). Exploring Social Studies through Children's Books. *Beyond the Journal Young Children on the Web*. 22.02.2017 tarihinde www.journal.naeyc.org/about/permissions.asp adresinden erişilmiştir.
- Oran, G. (2015). *Yalvaç Ural'in çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Oruç, Ş. ve Erdem, R. (2010). Sosyal bilgiler öğretiminde biyografi kullanımının öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 215-229.
- Otluoğlu, R. (2001). *İlköğretim okulu 5. sınıf sosyal bilgiler öğretiminde yazılı edebiyat ürünlerini ders aracı olarak kullanmanın duyuşsal davranış özelliklerini kazanmaya etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özgü-Koçağan, F. (2012). *İlköğretim 4-5. sınıf için hazırlanan öyküleyici çocuk kitaplarının okunabilirlik ve değerler yönünden incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2011). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller* (4. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002). Sosyal bilgiler öğretiminde yazılı edebiyat ürünlerini ders aracı olarak kullanmanın duyuşsal davranış özelliklerini kazanmaya etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 173-182.
- Öztürk, T. (2015). Öğrencilerin hayat bilgisi dersi öğretim programındaki temel becerileri kazanmalarına yönelik öğretmen görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 40(181), 271-292. DOI: 10.15390/EB.2015.4363
- Pamuk, İ. ve Pamuk, A. (2016). Almanya'da sachunterricht Ve Türkiye'de hayat bilgisi ders kitaplarında okulda demokrasi uygulamalarına örnek olarak sınıf başkanı seçimi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 5(2), 67-83.
- Sağlam, H. (2015). Toplum, birey ve doğaya bütüncül bakış: Hayat bilgisi. M. Gültekin (Ed.). *Hayat bilgisi öğretimi içinde* (s.1-15). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sever, S. (2003). Çocuk edebiyatı. *Çocuk ve edebiyat içinde* (s.11-29). İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sildir, E. (2016). *Okul öncesi döneme yönelik hikâye kitaplarının milli eğitim bakanlığı 2013 okul öncesi eğitim programında yer alan sosyal-duygusal alan gelişimle ilgili kazanımları desteklemeleri yönünden incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Simsek, A. (2011). The use of children's literature in social studies: A comparative study in the USA and Turkey. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (Aralık 2011), 1-24.
- Sönmez, V. (2010). *Hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Stewart, L.M. (1995). Integrating African-American literature in the elementary social studies classroom. *Reading Horizons*, 35, 414-21. EJ 508 134.
- Şimşek, A. (2006). Tarihsel romanın eğitimsel işlevi. *Bilgi*, 37, 65-80.

- Şimşek, S. (2014). Geçmişten günümüze hayat bilgisi. S. Şimşek (Ed.). *Sınıf öğretmenleri ve adayları için hayat bilgisi öğretimi* içinde (s.3-26). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, Ş. (2015). Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında değerler eğitimi. *International Journal of Humanities and Education*, 1(1), 79-104.
- Tekgöz, M. (2005). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde edebiyat temelli öğretim yönteminin öğrencilerin akademik başarısına ve kalıcılığa etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Tokcan, H. (2016). Sosyal bilgiler ve edebiyat. H. Tokcan(Ed.). *Sosyal bilgilerde sözlü ve yazılı edebiyat incelemeleri* içinde (s. 1-25). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Uz-Erşahin, I. (2009). *Türkçe ders kitaplarında yer alan çocuk edebiyatı metinlerinin çağdaş çocuk edebiyatı ilkeleri açısından değerlendirilmesi ve eğitsel öneriler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Uzmen, S. ve Mağden D. (2002). Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının prososyal davranışlarının resimli çocuk kitapları ile desteklenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 193-212.
- Veziroğlu, M., ve Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının MEB okul öncesi eğitim programındaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 226-238.
- Walker, A. B. (2015). *Giving literacy, learning literacy*. Service-learning and school book drives. DOI: 10.1002/trtr.1394.
- Wallace, M. C. (2005). *Social studies-all day, every day in the early childhood classroom*. USA: Thomson Delmar Learning.
- Yeşilbursa, C. C. Ve Sabancı, O. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünlerin kullanımına yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 19-33.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Youngs, S. ve Serafini, F. (2011). Comprehension strategies for reading historical fiction picture books. *The Reading Teacher*. 65 (2). 115–124. DOI:10.1002/TRTR.01014
- Yükselen, A. (2015) Yaş gruplarına göre çocuk kitapları. M. Gönen (Ed.). *Çocuk edebiyatı* içinde (s.57-72) . Ankara: Eğiten Kitap.

EK-1

İncelenen Kitapların Numaralandırılmış Listesi

Sıra No	Kitabın Adı	Yazar	Yayın Evi	Sayfa Sayısı	Yayın Yılı
1	Afacan Çağlar	Onur SANCAK	Ata Yayınları	48	-
2	Karganın Rengi	Arslan SAYMAN	Tudem Yayıncılık	88	2009
3	Burası Çanakkale Buradan Geçiş Yok	Metin ÖZDAMARLAR	Timaş Çocuk	128	2015
4	Yalancı Kurbağa	Onur SANCAK	Ata Yayınları	48	-
5	Yavru Kuşun Şarkısı	Gülsüm CENGİZ	Morpa Kültür Yayınları	32	2008
6	Uzun Tatil Başlarken	Ali OLCAR	Gönül Yayıncılık	48	2012
7	Fulya'nın Bebekleri	Muzaffer İZGÜ	Bilgi Yayınevi	24	2010
8	Anneanneme Bilgisayar Öğretiyorum	Muzaffer İZGÜ	Bilgi Yayınevi	24	2010
9	Yavru Aslan	Bilgin ADALI	Can Yayınları	53	2009
10	Yara Bandı Fabrikası	Nilay ÖZER	Yapı Kredi Yayınları	90	2016
11	Anneannemin Güllü Yorganı	Muzaffer İZGÜ	Bilgi Yayınevi	77	2008
12	Vapurları Seven Çocuk	Behiç AK	Günışığı Kitaplığı	94	2014
13	Kral Midas	Dünya Çocuk Klasikleri	Çocuk Gezegeni	48	2012
14	Kente Gelen Çam Ağacı	Gülsüm CENGİZ	Say Yayınları	48	2013
15	Limon İle Zeytin Sağlık Olsun	Salih MEMECAN	Mert Yayınları	48	2016
16	Enerji	Isabelle Ramade- MASSON	Caretta Çocuk	32	2015
17	Hiç Hata Yapmayan Kız	Mark Pett, Gary RUBINSTEİN	1001 Çiçek Kitaplar	30	2013
18	Kitapkurdu Lily	Gillian SHIELDS	Kelime Yayınları	30	2011
19	Neden İstediyimi Yapamıyorum?	Oscar BRENIİFER	Tudem Yayınları	24	2012
20	Rüzgar Dev	Serap İNCE	Aydede Yayıncılık	48	-
21	Özgürlüğünü Arayan Kelebek	Tülin KOZİKOĞLU	Redhouse Kidz Yayınları	36	2014
22	Bedenim Bana Ait	Cev: Kazım ÖZDOĞAN	Gergedan Yayınları	25	2014
23	Kara Tahtada Temizlik	Özgür SİNAN	İstanbul Murat Yayınları	64	2009
24	Padişahın Güzel Kızı	Ali OLCAR	Gönül Yayıncılık	48	2012
25	Lastik Tekerlekler	Gülsüm CENGİZ	Morpa Kültür Yayınları	48	2011
26	Gulliver Devler Ülkesinde	Jonathan SWİFT	Timaş Çocuk	64	2011
27	Lassie	Ali Ekber GÖKKAYA- Gökhan AYGÜN	Ödül Basın Yayım	64	2006
28	Yaramaz Kukla	Muzaffer İZGÜ	Bilgi Yayınevi	24	2010
29	Uzun Kulak Tavşan İle Avcılar	Hasan ÖZBEK	İstanbul Murat Yayınları	32	-
30	Tatlım Ödevini Yap	Pakize ÖZCAN	Bilgi Yayınevi	64	2009
31	Diktatörlük ve Demokrasi	Brigitte Labbe- P. F. Dupont-Beurier	Günışığı Kitaplığı	44	2016
32	Özgür Olan ve Olmayan	Brigitte Labbe- Michel PUECH	Günışığı Kitaplığı	40	2016
33	Mini Ve Doğum Günü Partisi	Christine NÖSTLINGER	Günışığı Kitaplığı	64	2014
34	Akıllı Minik Fil Yavrusu	Jacques Thomas-BİLSTEİN	Esin Yayınevi	80	2009
35	Kıprır Kıprır Bir Kedi	Mustafa ORAKCI	Timaş Çocuk	16	2009
36	Cimi, Cici ve Kıprır	Şokuh GASEMNİA	Timaş Çocuk	32	2014
37	Küçük Kırmızı Tavuk	Sussanna DAVIDSON	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	48	2008
38	Küçük Prens	Antoine De SAİNT	Eksik Parça	111	2016
39	Vücudumuz	Sylvie DAVSSİER	ODTÜ Yayıncılık	45	2015
40	Albert Einstein Gibi Akıllı Olabilirsin	Derleyen: E. Murat YİĞİCI	Caretta Çocuk	15	2016
41	Çocuk Olmak Zor	Jennifer Moore- MALLİNOS	TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları	31	2013
42	Sürpriz Gezi	Aygün ASLAN	5 Renk Yayınları	16	2015
43	Kurbağa Kuriş	Asiye Aslı ASLANER	Timaş Çocuk	32	2015
44	Vapur Gezisi	Aygün ASLAN	5 Renk Yayınları	16	2015
45	Ağaç Kurdu	Yusuf ASAL	Beyaz Balina Yayınları	32	2012
46	Çiftlikte Bir Gün	Aygün ASLAN	5 Renk Yayınları	16	2015
47	Nere Gidiyoruz?	Aygün ASLAN	5 Renk Yayınları	16	2015
48	Eğlenceli Pazar Yeri	Aygün ASLAN	5 Renk Yayınları	16	2015
49	Minik Kedicik	Aygün ASLAN	5 Renk Yayınları	16	2015
50	Sağlık İçin Spor Yap	Aygün ASLAN	5 Renk Yayınları	16	2015
51	Çevreci Kral Kurbağa	Aysun Berktaş ÖZMEN	Altın Kitaplar	32	2013
52	Sürpriziyle Gelen Gelincik	Alessia GARİLLİ	Final Kültür Sanat Yayınları	32	2013

53	Büyük Babamın Eşeği	Fatıma SHARAFEDDINE	Ebru Matbaacılık	28	2012
54	Komşu Teyze	Heinz JANİSCH- Helga BANSEH	Yapı Kredi Yayınları	24	2015
55	Senin Kovan ne kadar Dolu?	Tom RATH- Maryreck MEYER	Butik Yayıncılık	30	2012
56	Koza	Çeviren: Rabia KESİK	Ebru Matbaacılık	28	2012
57	Arkadaşım Bahçeci	Ralf BUTSCHKOW	İş Bankası Kültür Yayınları	21	2016
58	Ay'daki Adam (Bob' un Yaşamından Bir Gün)	Simon BARTRAM	Sev Yayıncılık	32	2016
59	Azat Kuşu	Gülten DAYIOĞLU	Altın Kitaplar	61	2000
60	Havalı Clive ve Tatlı Bela	Michaela MORGAN	Martı Yayınları	48	2016
61	Ah, Ege	Michaela MORGAN	Martı Yayınları	32	2014
62	Pasaklı Pelin	Alan Mac DONALD	Martı Yayınları	32	2014
63	Resim Dersi	Ayla ÇINAROĞLU	Uçanbalık Yayınları	28	2011
64	Lütfen Beni Dinleyin	Hümevra BEKTAŞ- Meral CANOĞLU	Sedir Yayınları	16	2015
		Cantürk- Eser Ünalın şenler			
65	Eski Ev Yeni Ev	Jaafar Ebrahmi NASR	ODTÜ Yayıncılık	24	2012
66	Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı	Behiç AK	Günışığı Kitaplığı	32	2016
67	Eşek Arısı	Erhan ÖZKAN	Çankaya Yayıncılık	48	-
68	Arı Maya	Ömer DEVECİ	Çankaya Yayıncılık	48	2015
69	Tonton Minnoş	Erhan ÖZKAN	Çankaya Yayıncılık	48	-
70	Akıllı Kaz	Onur SANCAK	Çankaya Yayıncılık	48	-
71	Denizlerin Prensesi	Hazırlayan: M. Emin KAYA	Pofuduk Yayınları	48	-
72	Kuş Yuvaları	Hazırlayan: M. Emin KAYA	Pofuduk Yayınları	48	-
73	Sincap Nazik	Müjgan ŞEYHİ	Timaş Çocuk	32	2014
74	Kanguru Hopidik	Şokuh GASEMNİA	Timaş Çocuk	32	2014
75	Sinbad	Haz: Atilla DAMAR	Karatay Yayınları	16	2015
76	Kurt ile Yedi Keçi Yavrusu	Haz: Atilla DEMİR	Karatay Yayınları	16	2015
77	Kırmızı Başlıklı Kız	Haz: Atilla DEMİR	Karatay Yayınları	16	2015
78	Deve İle Fare	Haz: Nefise ATÇAKARLAR	Timaş Çocuk	16	2016
79	Kurşun Asker	Haz: Atilla DEMİR	Karatay Yayıncılık	16	2015
80	Üç Balık	Haz: Nefise ATÇAKARLAR	Timaş Çocuk	16	2016
81	Kurt ile Köpek	Haz: Atilla DEMİR	Karatay Yayıncılık	16	2015
82	Değirmenci, Oğlu ve Eşek	NEFİSE ATÇAKARLAR	Timaş Çocuk	16	2016
83	Kitap Seven Çocuk	Devrim ALTAY	Ata Yayıncılık	62	-
84	Yolculuk	Francesca Sanna	Taze Kitap	40	2016
85	Maymun Mico	Asiye Aslı ASLANER	Timaş Çocuk	32	2015
86	Kötü Tilki Ve Cıvıvler	Onur SANCAK	Çankaya Yayıncılık	48	-
87	Okyanusun Küçük Balıkları	Filiz GÜNER	Kuşak Yayınları	48	2008
88	Ayşah ile Gülşah	Filiz GÜNER	Kuşak Yayınları	48	2014
89	Küçük Poni	Nalan AKTAŞ SÖNMEZ	Timaş Çocuk	32	2015
90	Cesur Tonti	Şokuh GAJEMNİA	Timaş Çocuk	32	2014
91	Toton Ve Arkadaşları	Müjgan ŞEYHİ	Timaş Çocuk	32	2015
92	Güneş Perisi Işık	Daisy Moodows	Beyaz Balina	72	2009
93	Yürekdede ile Padişah	Cahit ZARİFOĞLU	Beyan yayınları	87	2005
94	Keloğlan ve Prenses	Ömer DEVECİ	Çankaya Yayıncılık	46	2015
95	Kemal Sunal Kimdir?	Nezhat BASIM	Mikado Yayınları	48	2015
96	Parmak Kız	Hans Christian ANDERSEN	Nar Yayınları	64	2008
97	Kıbrıç Kız	Hans Christian ANDERSEN	Nar Yayınları	64	2008
98	Beyaz Bulut	Erhan ÖZKAN	Çankaya Yayıncılık	48	-
99	Yiğit Kurşun Asker	Hans Christian ANDERSEN	Nar Yayınları	64	2008
100	Erik Çekirdeği	Lev TOLSTOY	Can Sanat Yayınları	82	2007
101	Balıkçının Aç Gözlü Karısı	Tuğba ÖZTÜRK	İlk Adım Yayınları	86	2007
102	Uçurtmam Bulut Şimdi	Sevim Ak	Can Sanat Yayınları	84	2008
103	Özgürlük Nedir?	Oscar Brenifier	Tudem Yayınları	90	2011
104	Neşeli Orman'ın Çevrecileri	Berat Alanyalı	Yapı Kredi Yayınları	47	2016
105	Becerikli Çocuğun Düşleri	Hasan Hüseyin	Bilgi Yayınevi	88	2007
106	Küçük Şeytan	Tolstoy	Can Sanat Yayınları	96	2005
107	İnci'nin Büyük Yarışı	Theresa Martin Golding	TÜBİTAK Yayınları	36	2015
108	Tilki ile Karga	La Fontaine Masalları	Aydıncan Yayınları	16	2004
109	Gezgin İle Kartanesi Komutan Karınca'nın Evinde	Anne Ducourtial	Yapı Kredi Yayınları	27	2012
110	Küçük Kara Balık	Samed Behrengi	Su Yayınları	56	2009
111	Küçük Balık	Özen Bayram		16	2010
112	Lara'nın Epilepsi Hikayesi	Helena Kraljick	TÜBİTAK Yayınları	20	2015
113	Parmak Çocuk	Çev: Gülsüm Öztürk	Çocuk Gezegeni	48	2012
114	Ben Ve Semenderim	Pippa Goodhart	Martı Yayınları	56	2016
115	Bremen Mizikacıları	Ömer Deveci	Çankaya Yayıncılık	48	-
116	Avcı Tuzağında	Şadiye Akay	Özer yayınları	32	-

117	Zaman Geçiyor Ve Biz Büyüyoruz	Ahmet Çakmak	Gizemli Bahçe	47	-
118	Aliş'in Kabakları	Ayla Çınaroğlu	Tudem Yayınları	64	2016
119	Doğa ve Kirlilik	Brigitte labbe- Michel Puech	Güneşli Kitaplığı	39	-
120	Berke'nin Düşü	Onur Sancak	Çankaya Yayıncılık	48	-
121	Şehir Faresi İle Kır Faresi	Susanna Davidson	Kültür Yayınları	47	-
122	Ebe Sobe	Erhan Özkan	Çankaya Yayıncılık	48	-
123	Karda Sevgi Ateşi	Şadiye Akay	Özer Yayınları	32	-
124	Ali Baba ve Kırk Haramiler	Fernando Noriega	1001 Çiçek	16	2015
125	Sinderella	Grimm Kardeşler	Sis Yayıncılık	16	2016
126	Sihirli Leylek	Sara Gürbüz Özeren	Damla Yayınları	64	2013
127	Beyriboz İle Beybörek	Sara Gürbüz Özeren	Damla Yayınları	64	2013
128	La Fontaine' den Seçmeler	Eleanor H. Porter	Karanfil Yayınları	112	2005
129	Mevlana' dan Seçme Hikayeler	Sara Gürbüz Özeren	Damla Çocuk	62	2013
130	Robin Hood	Howard Pyle	Akvaryum Yayınları	87	2013
131	Pinokyo	Carlo Collodi	Altın Kitaplar	16	-
132	Küçük Mavi Gezegen	Alkan İnal	Türkiye İş Bankası Yayınları	29	2011
133	Karlar Kraliçesi	Andersen	Timaş Çocuk	16	-
134	Bir Kabağı Paylaşmak	Jullia Donaldson	Türkiye İş Bankası Yayınları	28	2015
135	Ev Faresi İle Kır Faresi	La FONTAİNE	Birleşik Tomurcuk Yayınevi	16	2015
136	Mutlu Prens	Oscar WİLDE	Akvaryum Yayınları	78	2010
137	Çizmeli Kedi	Grimm Kardeşler	Beyaz Balina Yayınları	16	2016
138	Keloğlan Masalları	Erdal ÇAKICIOĞLU	Akvaryum Yayınları	63	2011
139	Mesnevi' den Seçmeler	Mevlan Celaleddin-i Rumi	Say Yayınları	120	2015
140	Ömer'in Çocukluğu	Muallim NACİ	Akvaryum Yayınevi	69	2012
141	Oliver Twist	Charles DICKENS	1001 Çiçek	144	2015
142	Toprak Ananın Ağrısı	Hilmi TUĞRUL	Ata Yayınları	32	2015
143	Ekmeğin Serüveni	Mine ÇELİKLER	Pofuduk Yayıncılık	48	-
144	Mistiklik	Erhan ÖZKAN	Çankaya Yayın Dağıtım	48	-
145	Krallık Benim Hakkım	Hilmi TUĞRUL	Ata Yayınları	32	2015
146	Küçük Paytak	Memduha ÖZYÜREK	Özyürek Yayınları	32	2009
147	Gazi Çam	Fahri ÖZÇELİK	Özyürek Yayınları	32	2009
148	Şermin'in Küçük Dostu	Mine ÇELİKLER	Pofuduk Yayınları	48	-
149	Kara Tren	Erhan ÖZKAN	Çankaya Yayın Dağıtım	48	-
150	Şakacı Saksaklar	Nuran TURAN	Erdem Yayınları	48	2011
151	Minik Misafir	Nuran TURAN	Erdem Yayınları	48	2011
152	Pratik Zeka	Aygün ASLAN	5 Renk Yayınları	32	2013
153	Yalnız Çam Ağacı	Erhan ÖZKAN	Çankaya Yayın Dağıtım	48	-
154	Uzay Aracı	Nuran TURAN	Erdem Çocuk	48	2011
155	Kırmızı Balıklar	Nuran TURAN	Erdem Çocuk	48	2011
156	İkizlerin Hediyesi	Memduha ÖZYÜREK	Özyürek Yayınevi	32	2009
157	Dinazor Dino	Fatma IŞIK	Akvaryum Yayınları	32	2014
158	Çekmece Çekçek	Şokh GASEMNİA	Timaş Çocuk	32	2013
159	Acı Biber Çatçat	Şokh GASEMNİA	Timaş Çocuk	32	2013
160	Tilki Pofuduk	Nefise ATÇAKARLAR	Timaş Çocuk	32	2015
161	Uçan Gemi	Sevinç ALTIN	Beyaz Balina Yayınları	63	2004
162	Çirkin Ördek Yavrusu	Ed: Öykü ZERREM	Polat Kitapçılık	16	2012
163	Hangimiz Satacağız?	Hasan EĞİTİM	Güneş Yayıncılık	16	2012
164	Çizmeli Kedi	Charles PERRAULT	Arkadaş yayıncılık	48	2016
165	Mavi Yengeç	Selin IŞIKSELI	Beyaz Balina Yayınları	32	2014
166	Ariyanna'nın Sihirli Kutusu	Aleix CABRERA	TÜBİTAK Yayınları	37	2013
167	Timbo İle Zimbo	Nalan Aktaş SÖNMEZ	Timaş Çocuk	32	2015
168	Bremen Mizikacıları	Grimm Kardeşler	Bordo Siyah Yayıncılık	16	2011
169	Aslanların Efendisi	Hasan EĞİTİM	Güneş Yayıncılık	16	2012
170	Pamuk Prenses	Ed: Öykü ZERREM	Polat Kitapçılık	16	2012
171	Sesimi İzlüyorum	Hasan EĞİTİM	Güneş Yayıncılık	16	2012
172	Çılgın Leylek	Ali OLCAR	Gönül Yayıncılık	32	2009
173	Şımarık Eşek Ve Çetesi	Ali OLCAR	Gönül Yayıncılık	32	2009
174	Pamuk İle Tekir	Müjgan ŞEYHİ	Timaş Çocuk	32	2014
175	Penguen Karcan	Nalan Aktaş SÖNMEZ	Timaş Çocuk	32	2015
176	Tarladaki Hazine	Hasan EĞİTİM	Güneş Yayıncılık	16	2012
177	Altın Yumurtlayan Kaz	Hasan EĞİTİM	Güneş Yayıncılık	16	2012
178	Demir Balık Tahta At	Yay. Kor: Ali OLCAR	Gönül yayıncılık	64	2014
179	En Keyifli Yolculuk	Zafer ÖZDEMİR	5 renk Yayınevi	64	-
180	Anne Karga İle Evcil Ördek	Aydın KARA AHMETOĞLU	Analiz Yayınları	32	2016
181	Şehirlerin Şifreleri	Seda ŞENER	5 renk Yayınevi	64	2013

182	Robensonlar Okulu	Jules VERNE	Pariltı Yayınları	72	2012
183	İstanbul Üniversitesi	İsmihan ARSLAN	Gizemli Bahçe	48	-
184	Kapalı Çarşı	İsmihan ARSLAN	Gizemli Bahçe	48	-
185	Kabak Tatlısı	Neşe SÖNMEZ	Çalışkan Arı Yayınları	48	2014
186	Eyvah Kolum	Çağla Tok ÖDÜN	Gün Öykü Yayınevi	48	-
187	Gizemli Salyangoz	Nuran TURAN	Erdem Yayınları	48	2012
188	Definenin Yeri	H. İbrahim ÇAYIRLI	Kuşak Yayınları	16	2014
189	Bahçedeki Yabancılar	Emine DELİMEHMET	Ata Yayıncılık	32	2012
190	Temel Reis Bize Gelecek	Şeyda YÜKSEL	Yuva Yayınları	48	-
191	Mutlu Prens	Oscar WİLDE	İskele Yayıncılık	87	-
192	Annem Babam Nerede?	Aleix CABRERA	TÜBİTAK Yayınları	37	2013
193	Kansere Elveda Bahçesi	Jonna MATTHİES	TÜBİTAK Yayınları	34	2015
194	Pikniğe Gidiyoruz	Erdal ÇAKICIOĞLU	Akvaryum Yayınevi	16	2015
195	Sihirli Sopa	Wilhelm GRİMM	Gönül yayıncılık	32	-
196	Trafik Kazası	Berrin KURT	Kilit Yayınları	16	2013
197	Rehber Martı	Zeynep YEŞİLMEN		32	2007
198	Kartalın Masalı	Özen BAYRAM Ezop Masalları	Koza Yayınları	16	2014
199	Parktaki Arkadaş	Aygün ASLAN	5 Renk Yayınları	16	2015
200	Altın Su Ülkesi	Şükran UZUN	Ata Yayıncılık	32	2012
201	Pamuk Preses ve Yedi Cüceler	Kolaktif	Arkadaş Yayınevi	48	2016
202	Çoban ve Deniz	Özen BAYRAM	Koza Yayınları	16	2014
203	Maymunlar Adası	Turhan UĞURKAN	Özyürek Yayınevi	47	2015
204	Kurdun Masalı	Özen BAYRAM	Koza Yayınları	16	2014
205	Osman ile Tahir	Ali IRMAK	Martı Okul Yayınları	32	2015
206	Tavşanların Masalı	Özen BAYRAM	Koza yayıncılık	16	2014
207	Fare ile Kaplumbağa	Özen BAYRAM	Koza Yayınları	16	2014
208	Temizlik	Ferzende TANIŞIR- Elif K. TANIŞIR	Tanişir Yayınları	48	2013
209	Çekirdek	Nevres Kırdar PFISTER	Özyürek Yayınevi	32	2015
210	Frida Kahlo	Nadia Fink Pitu SOA	Renas Yayıncılık Matbaacılık	24	2016
211	İstanbul' da Bir Gün	Zeynep Sevede PAKSU	Profil Yayıncılık	41	2016
212	Yer Altında	Anna MILBOURRE	TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları	26	2011
213	Arkadaşlık Engelleri Aşar	Nurhan ÖZCAN	Limon Kitap	64	-
214	Sisle Gelen Çocuk	Paloma Sanchez IBARZABAL	Alfa Basım Yay. Dağ	110	2016
215	Ağlayan Kitaplar	-	Limon Kitap	62	-
216	Ben çiftlikte Yaşarım	Özlem AYTEK	Mercan Çocuk Kulübü	16	-
217	Ayıcık Nanu	Nalan Aktaş SÖNMEZ	Timaş Çocuk	32	2014
218	Siri ve Pasaklı Misafir	Tiina NOPOLA	Martı Yayınları	32	2016
219	Kırmızı Şeytan Uçurtması	Aziz SIVASLIOĞLU	Özyürek Yayınevi	47	2012
220	Avucundaki Öpücük	Audrey PENN	Butik Yayıncılık	32	2011
221	Kuzucuk Kuzi	Asiye Aslı ASLANER	Timaş Çocuk	32	2015
222	Kar Tanesinin Öpücüğü	Emine DELİMEHMET	Gönül yayıncılık	32	2013
223	En Güzel Ödül: Öpücük	Hasan YİĞİT	Duru Yayıncılık	48	2011
224	Pasaklı ve Azman	Ülkü DUYSAK	Yuva Yayıncılık	48	-
225	Periler Diyarı	Melike TAMSOY	Yuva Yayınları	48	-
226	Kusursuz Dost	İffet ORAL	Yuva Yayınları	48	-
227	Aziza Alarga	Simla SUNAY	Limon Kitap	64	2014
228	Beyaz	Uğur DEDE	Sıra Dışı Matbaacılık	64	2008
229	Kemiksiz Ahtapot	Uğur DEDE	Sıra dışı Matbaacılık	64	2008
230	Balonla Beş Hafta	Jules VERNE	Timaş Çocuk	64	2014
231	Fındık Kurdu	Ed: Özlem AYTEK	Mercek Çocuk	64	-
232	Heidi	Johanna SEYRİ	Bilge Kültür Sanat	64	2016
233	Kuçular Köyü	Sevinç KUŞOĞLU	Sedir Yayıncılık	64	2015
234	Babişo Necmi "Küşüşme"	Neşe SÖNMEZ	İstanbul Murat Yayınları.	48	2014
235	Mavi Orman Tavşanı	Sevinç KUŞOĞLU	Sedir Yayınları	64	2015
236	Babişo Necmi "Arpacık"	Neşe SÖNMEZ	İstanbul Murat Yayınları.	48	2014
237	Al Yanaklı Elma Kuşu	Sevinç KUŞOĞLU	Sedir Yayınları	64	2015
238	Babişo Necmi "Necmi"	Neşe SÖNMEZ	İstanbul Murat Yayınları.	48	2014
239	Karlar Kralicesi	Hans Christian ANDERSEN	Timaş Çocuk	64	2013
240	Tilki ile Pars	Özen BAYRAM	Koza Yayınları	16	2014
241	Yaşasın Arkadaşlık	Aziz SIVASLIOĞLU	Çalışkan Arı Yayınları	16	2015
242	Uzaylı Rola Güneşin Çevresinde	Melek GÜNGÖR	Morpa Kültür Yayınları	16	2010
243	İnci Avcıları	Turhan UĞURKAN	Özyürek Yayınları	48	2015
244	Tonton ile Ponpon Tekir Dedeye Gidiyor	A. Kerem DÖLARSLAN	Morpa Yayınları	16	2011

245	Karbeyaz ile Gülpembe	Pınar SOLON	Limon Kitap	64	-
246	Efe İle Ece Kitap Okuyor	Ramazan VELİECEOĞLU	Erdem Çocuk	16	2016
247	Ay'ın İçindeki Adam	Haz. Cengiz KÖYLÜOĞLU	Salan Yayınları	64	-
248	Aşçı Hamham	Nalan Aktaş SÖNMEZ	Hayat Yayıncılık	16	2015
249	Çam Ağacı	Hans Christian ANDERSEN	Gönül Yayıncılık	32	-
250	Duyarlılık	Ferzande TANIŞIR- Elif K. TANIŞIR	Tanışır Yayınları	48	-
251	Atacan ve Cihan	Devrim ALTAY	Ata Yayınları	32	-
252	Fırsatçı fareler	İbrahim Halit ÇELİK	Prizma Yayıncılık	16	-
253	Çoban ile Keçi	İbrahim Halit ÇELİK	Prizma Yayıncılık	16	-
254	Şekerpare	Göksal ASLAN	5 Renk Yayıncılık	16	2015
255	Minik Rakun ve Anılarla Dolu Meşe Palamudu	Audrey PENN	Butik Yayıncılık	32	2012
256	Akıllı Kedi Bıdır	Onur SANCAK	Ata Yayıncılık	64	2010
257	Ali Kayboldu	Aziz SIVASLIOĞLU	Morpa Kültür Yayınları	16	2012
258	Ben yaralı Bir Hayvanım	Ed: İbrahim Halit ÇELİK	Mercek Çocuk Kulübü	16	-
259	Kavgacı Horozlar	İbrahim Halit ÇELİK	Prizma Çocuk	16	-
260	Paylaşmak Güzeldir	Ahmet KAHVECİ- Murat SAYDUR	Murat Çocuk Yayınları	32	2015
261	Kedi Kavgası	Abbas CILGA	Gendaş Yayınları	32	2012
262	İncili'den İnciler	Abbas CILGA	Gendaş Yayınları	32	2012
263	Aslan İle Fare	Hasan YİĞİT	Narçiçeği Yayıncılık	48	2011
264	Dikkat Horoz Var	Sevda YÜKSEL	Yuva Yayınları	48	-
265	Merhamet	Özkan ŞAN	Yuva Yayınları	48	-
266	Barış Ülkesi	Bilsev AKIŞ	Salan Yayınları	48	2015
267	İlk Ayrılış	Özlem AYTEK	Mercek Çocuk	48	-
268	Müzedde Bir Gezinti	Murat GÜNDÜZ	Limon Kitap	48	2015
269	Çınar Çınargiller	Ferhat ERGÜN	Limon Kitap	48	2015
270	Altın Saçlı Kız	Özlem AYTEK	Mercek Çocuk	48	-
271	Ali Baba Ve Kırk Haramiler	Kollektif	Polat Kitapçılık	48	2007
272	Nene Hatun	Çiğdem KOCAMAN	Gizemli Bahçe	64	2015
273	Yörük Ali Efe	Çiğdem KOCAMAN	Gizemli Bahçe	64	2015
274	Sinirlerine Hakim Ol	Berta Garcia SABATES- Armelle MEDERE	TÜBİTAK Yayınları	38	2011
275	Her Zaman Her İstedığımız Olmaz	Heidi – Daniel HOWARTH	TÜBİTAK Yayınları	38	2011
276	Keloğlan Masalları	Hazırlayan: Ahmet RAMAZAN	Parıltı Yayıncılık	134	2015
277	İstanbul Sarayları	İsmihan ARSLAN	Gizemli Bahçe	48	2011
278	Dolmabahçe Sarayı	İsmihan ARSLAN	Gizemli Bahçe	48	2011
279	Kızkulesi	İsmihan ARSLAN	Gizemli Bahçe	48	2011
280	Sihirli Elma	İrfan BÜLBÜL	48	2011	
281	Tilki İle Leylek	Selçuk TAYKUTGÜL	Kuşak Yayınları	48	2014
282	Bülbül	İrfan BÜLBÜL	48	2011	
283	Kırk Tay Anası	-	Gizemli Bahçe	64	-
284	Çayır Papatyası	İrfan BÜLBÜL	48	2011	
285	Yaşlı Ayılar Ağaca Tırmanamaz	Heidi ve Daniel HAWERTH	TÜBİTAK Yayınları	38	2011
286	Kendim Olmaktan Mutluyum	Cristina falcon MALDONADO/ Josep Maria CARDONA	TÜBİTAK Yayınları	39	2011
287	Çoban ve Deniz	Özen Bayram	Koza Yayınları	16	2014
288	Anne Ben Yapabilirim	Süleyman BULUT	Can Çocuk Yayınları	46	2014
289	Kardeşlik Çemberi	Süleyman BULUT	Can Çocuk Yayınları	53	2014
290	Sihirli Çaydanlık	Süleyman BULUT	Can Çocuk Yayınları	50	2014
291	Hey Küçük	Süleyman BULUT	Can Çocuk Yayınları	45	2014
292	İnsan Okur	Süleyman BULUT	Can Çocuk Yayınları	49	2014
293	Güneşe Tırmanan Çocuk	Nur İÇÖZÜ	Altın Kitaplar	88	2013
294	Mucitler ve İcat Öyküleri	Çiğdem CAN	Carpeidem Kitap	173	2015
295	Işın Çağı Çocukları	Gülten DAYIOĞLU	Altın Kitaplar	128	2005
296	Arkadaşım Boğa	Ercan DİNÇER	Polat Kitapçılık	16	2006
297	Tilki Ve Horoz	Hazırlayan: Nefise ATÇAKARLAR	Timaş Çocuk	16	2012
298	Tilki Ve Oduncu	Editör: Derya GÜNAY(Ezop Masalları)	Birleşik Tomurcuk	16	2014
299	Tintini İle Posti	Nalan Aktaş SÖNMEZ	Timaş Çocuk	32	2014
300	Emir'in Dişleri	Zeliha Güneş DEMİR, Eylem GÜNEŞ	Koza Yayınları	16	2006